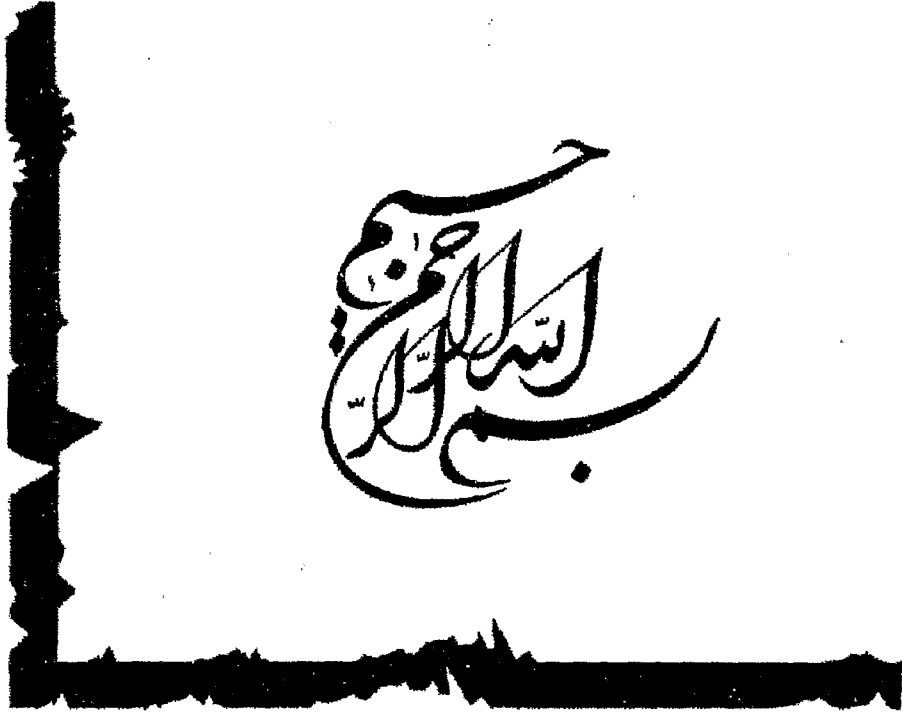
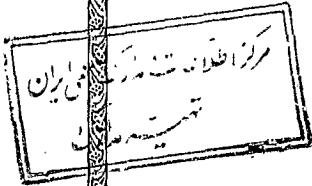

۱۵۹۴

مرکز اطلاعات و کتابخانه ملی ایران
تقسیم مدرک

وزارت آموزش و پرورش
سازمان آموزش و پرورش استثنایی
پژوهشکده کودکان استثنایی

آموزش نابینایان

و

افراد دارای مشکل بینایی

تالیف:

سازمان بهداشت جهانی

ترجمه:

گروه پژوهشی ناشنوایی و نابینایی

۱۳۷۸

سازمان بهداشت جهانی

صندوق بین المللی حمایت از کودکان

«یونیسف»

چاپ عربی این کتاب زیر نظر کتابخانه‌ی منطقه‌ای بهداشت جهانی شرق دریای مدیترانه و کتابخانه‌ی منطقه‌ای صندوق بین‌المللی حمایت از کودکان «یونیسف» برای کشورهای آن نواحی و شمال آفریقا منتشر گردیده است. اصل کتاب مذکور به زبان انگلیسی است و توسط سازمان بهداشت جهانی در ژنو سوئیس منتشر شده و در ژانویه ۱۹۸۴ توسط کتابخانه‌ی محلی سازمان بهداشت جهانی شرق دریای مدیترانه در شهر اسکندریه، جمهوری عربی مصر، به عربی ترجمه شده است.

این کتاب توسط آقای عبدالرسول رضاگاہ از عربی به فارسی ترجمه شده است.

کلیه حقوق متعلق به پژوهشکده کودکان استثنایی است.

«فهرست مطالب»

صفحه

عنوان

- دستورالعمل برای مربی در زمینه چگونگی به کارگیری مجموعه‌های آموزشی مورد نیاز افراد نابینا یا نیمه بینا ۱
- ۱- مجموعه‌ی آموزشی برای یکی از افراد خانواده‌ی کودک نابینا یا نیمه بینا (کمتر از چهار سال)- آموزش تحرک و جهت‌یابی ۴
- ۲- مجموعه‌ی آموزشی برای مادرانی که کودک شیرخوار نابینا دارند شیر دادن طبیعی .. ۱۲
- ۳- مجموعه آموزشی برای یکی از افراد خانواده‌ی کودک نابینا -تفریح و بازی کردن ... ۱۷
- ۴- مجموعه‌ی آموزشی برای یکی از افراد خانواده‌ی کودک نابینا یا نیمه بینا(چهار ساله یا بیشتر) - آموزشی تحرک و جهت‌یابی ۳۵
- ۵- مجموعه‌ی آموزشی برای یکی از افراد خانواده‌ی شخص نابینا (دوساله به بالا)- آموزش انجام کارهای شخصی ۴۵
- ۶- مجموعه‌ی آموزشی برای یکی از افراد خانواده‌ی شخص نابینا یا نیمه بینا آموزش در محیط مدرسه ۵۲
- ۷- مجموعه‌ی آموزشی برای یکی از افراد خانواده‌ی کودک نابینا یا نیمه بینا- آشنایی با وظایف و کارهای اجتماعی ۵۸
- ۸- مجموعه‌ی آموزشی برای یکی از افراد خانواده‌ی زن روستایی نابینا یا نیمه بینا- انجام وظایف و کارهای روزانه ۶۴
- ۹- مجموعه‌ی آموزشی برای یکی از افراد خانواده‌ی شخص نابینا یا نیمه بینا- تعیین وظیفه و شغل ۷۳
- داستان: «کوفی» و عصای سحرآمیز ۸۳

دستورالعمل برای مربی در زمینه چگونگی به کارگیری مجموعه‌های آموزشی مورد نیاز افراد نابینا یا نیمه بینا

با توجه به پاسخ‌های ویژه‌ی شخص نابینا یا نیمه بینا و خانواده‌ی او به سؤالاتی که طرح نموده‌اید، به نیازها و کمبودهایش پی می‌برید و با آگاهی و برنامه‌ریزی دقیق جهت هدایت و راهنمایی او اقدام می‌نمایید.

این آموزش‌ها کمک می‌کنند تا با توجه به شرایط خاص، مجموعه‌ی آموزشی مناسب را انتخاب نمایید.

مجموعه‌ی آموزشی شماره ۱- آموزش جهت یابی و تحرک برای کودکان کمتر از ۴

سال

اگر سن کودک معلول کمتر از ۴ سال باشد، باید این مجموعه‌ی آموزشی به کار گرفته شود.

مجموعه‌ی آموزشی شماره ۲- شیردادن طبیعی

اگر کودک از سینه‌ی مادر شیر می‌خورد، باید این مجموعه را به مادر آموزش داد.

مجموعه‌ی آموزشی شماره ۳- بازی‌ها

این مجموعه‌ی آموزشی، باید به کلیه‌ی مربیان کودکان نابینایی که به مدرسه نمی‌روند، تعلیم داده شود.

مجموعه‌ی آموزشی شماره ۴- آموزش تحرک و جهت‌یابی برای کودکان ۴ ساله یا بیشتر

لازم است که از شخص نابینا یا یکی از افراد خانواده و یا مربی او، به پاسخ سؤالات زیر

دست پیدا کنیم:

پاسخ		سؤالات
خیر	بلی	موضوع
		<p>آیا در خانه به تنهایی رفت و آمد می‌کند؟</p> <p>آیا به تنهایی به مستراح می‌رود؟</p> <p>آیا از منزل خارج می‌شود؟</p> <p>آیا به مدرسه یا محل کار می‌رود؟</p> <p>آیا به تنهایی در روستا گردش می‌کند؟</p> <p>آیا به تنهایی از جاده و خیابان می‌گذرد؟</p> <p>آیا به تنهایی سوار وسیله نقلیه عمومی (اتوبوس) می‌شود؟</p>

اگر پاسخ هر یک از سؤالات «خیر» باشد، به کارگیری این مجموعه‌ی آموزشی ضروری است و اگر پاسخ‌ها «بلی» باشد، استفاده از این مجموعه‌ی آموزشی برای شخص مورد نظر لازم نیست.

مجموعه‌ی آموزشی شماره ۵- آموزش و هدایت در جهت اعتماد به نفس و انجام کارهای شخصی لازم است نسبت به کارهایی که شخص معلول انجام می‌دهد آگاهی لازم حاصل شود:

پاسخ		سؤالات
خیر	بلی	موضوع
		<p>آیا بدون کمک دیگران غذای خود را می‌خورد؟</p> <p>آیا با فنجان شخصی خود آب می‌نوشد؟</p> <p>آیا به تنهایی استحمام می‌کند؟</p> <p>آیا به تنهایی دندان‌های خود را تمیز می‌کند؟</p> <p>آیا به تنهایی به مستراح می‌رود و خود را تمیز می‌کند؟</p> <p>آیا به تنهایی لباس‌های خود را می‌پوشد؟</p> <p>آیا پول‌های رایج را می‌شناسد؟</p>

اگر پاسخ یک یا چند سؤال از سؤالات فوق منفی می‌باشد، لازم است که آموزش‌های این مجموعه به مربی داده شود تا او نیز در جهت راهنمایی فرد معلول آن‌ها را مورد استفاده قرار دهد.

و اگر پاسخ‌ها «بلی» است، ضرورت این مجموعه‌ی آموزشی از میان می‌رود.

مجموعه‌ی آموزشی شماره ۶- آموزش در محیط مدرسه

اگر کودک به سن ورود به مدرسه رسیده باشد اما بنا به عللی از رفتن به مدرسه محروم باشد، ارائه‌ی این مجموعه‌ی آموزشی به مربی و راهنما ضروری است. ضمناً این مجموعه‌ی آموزشی برای مربیان افراد نابینای بزرگسال که هرگز به مدرسه نرفته باشند لازم است.

مجموعه‌ی آموزشی شماره ۷- انجام وظایف و مسئولیت‌های اجتماعی

این مجموعه‌ی آموزشی باید به کلیه‌ی مربیان و راهنمایان افراد نابینا و نیمه بینا داده

شود.

مجموعه‌ی آموزشی شماره ۸- انجام وظایف و کارهای روزمره

اگر شخص نابینا موظف به انجام یک سری از امور شخصی و خانوادگی باشد، این

مجموعه‌ی آموزشی باید به راهنما و مربی او عرضه شود.

هم چنین به کارگیری این مجموعه‌ی آموزشی برای راهنمایی دیگران جهت انجام

وظایف و امور زیر ضروری است:

آشپزی و پختن نان، کشیدن آب از چاه یا رودخانه، جمع کردن هیزم، کاشتن سبزیجات،

کوبیدن و آسیاب کردن و الک کردن حبوبات، توجه و مراقبت از کودکان، رختشویی، خیاطی،

نظافت خانه، انجام کارهای اصلاحی در منزل و ...

مجموعه‌ی آموزشی شماره ۹- دادن مسئولیت و آموزش وظیفه‌شناسی

اگر سن شخص نابینا از حد لازم برای رفتن به مدرسه تجاوز کرده باشد و هیچ گونه

مسئولیت و وظیفه‌ای در منزل نداشته باشد، لازم است که این مجموعه‌ی آموزشی به مربی او

داده شود.

و اگر شخص نابینا مسئولیت و وظیفه‌ی خاصی را عهده دار باشد و به خوبی از عهده‌ی

انجام آن‌ها بر آید، ضرورت این مجموعه‌ی آموزشی از میان می‌رود.

داستان: «کوفی» و عصای سحر آمیز

بیان و عرضه‌ی این داستان به کلیه‌ی مربیان ضروری است. ضمناً بهتر است که این

داستان را برای اطرافیان و افراد جامعه‌ی خویش در موقعیت‌های مناسب نقل کنید.

۱- مجموعه‌ی آموزشی برای یکی از افراد خانواده‌ی کودک نابینا یا نیمه بینا (کمتر از چهار سال)- آموزش تحرک و جهت یابی

هدف این مجموعه

در هنگام به کارگیری این مجموعه‌ی آموزشی، کودک مورد آموزش باید توانایی حرکت و جابه جا شدن را داشته باشد. و هنگامی که سن کودک به چند ماهگی رسید، باید زمینه‌ی تحرک و جابه جا شدن مانند کودکان و هم سن و سالش را مهیا کنید؛ زیرا کودکان با حرکت و جا به جا شدن، به محیط خود آشنایی پیدا می‌کنند.

تحرک طبیعی کودک به رشد عقلی و جسمی او کمک زیادی می‌نماید. اگر کودک مورد آموزش، کمی بینایی داشته باشد، باید به او بیاموزیم که از بینایی اندک خود در انجام کارها، استفاده‌ی صحیح بنماید.

● کودک شیرخوار را به هنگام بغل کردن کاملاً به خود بچسبانید تا از این طریق مفهوم حرکت را درک نماید. موقعی که او را در بغل دارید، اجازه دهید اشیاء اطرافیان را با لمس کردن احساس نماید.

● کودکی که به حدود شش ماهگی رسیده باشد، باید در نشستن صحیح به او کمک نمایید. باید سعی کنید که با استفاده از حس لامسه و شنوایی کودک، حرکات خود و دیگران را به او بیاموزید و او را به تقلید حرکات تشویق نمایید. همزمان با آموزش‌های فوق برایش آواز بخوانید و با موسیقی و آواز، ارتباط عاطفی خود را با او تقویت نمایید.

* کودک در هشت ماهگی دوست دارد که به اشیای نزدیک خود تکیه کند و بایستد؛ پس باید در انجام این کار، او را یاری دهید.

● بعد از این مرحله، کودک باید حرکت بر روی دست و پا را بیاموزد. ممکن است کودکان نابینا این حرکت را انجام ندهند، بنابراین چنانچه تا ده ماهگی، توانایی حرکت بر روی دست و پا حاصل نشد، باید این حرکت را به او یاد دهید تا به کمک آن نسبت به اشیای موجود در اطراف خود آشنایی پیدا کند.

● پس از این مرحله، کودک بر روی پاهای خود راه می‌افتد، البته به کمک شما احتیاج دارد. دست او را بگیرید و به هر سمتی که مایل است همراه او راه بروید.

● در حالی که قدم می‌زنید، با او سخن بگویید و در صورت امکان نوع زمینی را که بر رویش راه می‌روید توضیح دهید تا به این ترتیب قدرت لمس زمین مسطح یا شیبدار، یا دارای پستی و بلندی و یا پوشیده از چمن و ... را به وسیله‌ی قدم‌های خود به دست آورد.

- چگونگی شنیدن و تشخیص صداها و اختلاط اصوات را به او بیاموزید تا بتواند جهت‌ها و فواصل آن‌ها را تشخیص دهد.
- می‌توانید طنابی را بین دو نقطه‌گیره بزنید و به کودک بیاموزید تا با گرفتن طناب به تنهایی مسیر تعیین شده را بییماید.
- موانع و اشیای مختلف را در مسیر کودک قرار دهید و به او بیاموزید که با استفاده از قدم‌های خود، موانع مذکور را شناسایی نماید و از آن‌ها عبور کند.
- تا رسیدن کودک به دو سالگی، باید مراقبت جدی از او به عمل آید. همواره مواظب او باشید که به چیزهای خطرناک و صدمه‌زننده مانند آتش نزدیک نشود.
- باید به کودک بیاموزید که هنگام هشدار دادن و مقابله با خطر، لحن و صوت خاصی به کار می‌برید. هنگامی که کار خوب و شایسته‌ای انجام می‌دهد با لحن و صدای خاص او را مورد تشویق قرار دهید تا متوجه‌ی شادی و خوشنودی شما گردد و در دفعات بعد آن عمل را بهتر و کامل‌تر انجام دهد.
- باید دقت داشته باشید که با لحن وحشت‌انگیزی با کودک صحبت نکنید.
- ممکن است کودک زمین بخورد. به او آموزش دهید که هنگام زمین خوردن به چه شکلی از دست‌های خود استفاده کند تا آسیب جدی نبیند.

نتیجه

اگر به این نتیجه رسیدید که باید به کارگیری این مجموعه‌ی آموزشی متوقف شود، به سؤال زیر پاسخ دهید. نوع پاسخ نشانگر موفقیت، یا عدم موفقیت شما در آموزش کودک نایبناست، زیرا اگر توانایی جهت یابی و حرکت در راه رفتن او مشاهده شود، نشان از موفقیت در آموزش است و در غیر این صورت بایستی تعلیم ادامه یابد، لذا پر کردن جدول زیر نتیجه‌ی کار را نشان می‌دهد.

پاسخ		سؤال
خیر	بلی	موضوع
		آیا کودک می‌تواند در منزل به این طرف و آن طرف برود؟

اگر پاسخ شما «بلی» بود، شما در آموزش حرکت و جهت یابی به کودک موفق شده‌اید، می‌توانید آموزش این مجموعه‌ی آموزشی را خاتمه دهید.

اما اگر پاسخ «خیر» بود، یعنی کودک حرکت و جهت یابی را نیاموخته است. علت عدم موفقیت کار تعلیم و آموزش به علل و عوامل زیر بر می‌گردد:

۱- مدت زمان آموزش این مجموعه کافی نبوده است، بنابراین برای جبران کمبود موجود، آموزش را ادامه دهید تا به اهداف مورد نظر دست یابید.

۲- ممکن است اشکال در آموزش غلط شما باشد، پس برای رفع نواقص، آموزش را با شیوه‌ی درست ادامه دهید تا به هدف برسید.

۳- ممکن است که کودک توانایی انجام موارد آموزش داده شده را نداشته باشد، لذا پس از بررسی موضوع، زمینه‌های بهداشتی و سلامتی اوّلیه را برایش مهیا نمایید و در دوران مراقبت‌های بهداشتی، راهنمایی‌ها و تذکرات لازم را به او بدهید. ضمناً در طی این دوره می‌توانید به کارگیری این مجموعه را متوقف کنید.

سؤالاتی درباره‌ی مجموعه‌ی آموزشی
(یکی از افراد خانواده که عهده دار آموزشش شخص نایبناست پاسخ دهد)

برای رفع نواقص مجموعه‌ی آموزشی و ارائه‌ی جامع‌تر و کامل‌تر آن، به کمک شما نیازمندیم.

مایلیم مشکلاتی را که در به‌کارگیری این مجموعه با آن‌ها مواجه گشتید، بشناسیم. آموزشیار و مربی راهنما، پاسخ سؤالات زیر را به طور دقیق از شما می‌خواهد. البته اگر در پاسخ سؤالی نیاز به راهنمایی داشتید، آموزشیار به شما کمک می‌کند.

۱- تاریخ روز

۲- نام

۳- محل سکونت

۴- نام شخص معلول (نایبنا یا نیمه بینا)

۵- سن شخص معلول

۶- جنس شخص معلول

۷- چه نسبتی با او دارید؟

۸- میزان تحصیلات شما

۹- این مجموعه‌ی آموزشی را چه مدتی به کار بردید؟ _____ یک هفته / چند هفته

_____ یک ماه / چند ماه

_____ یک سال / چند سال

۱۰- آیا در مجموعه‌ی آموزشی ارائه شده، مسئله‌ی مهمی که درک آن برایتان مشکل باشد،

وجود داشت؟ بلی خیر

۱۱- اگر پاسخ سؤال ۱۰ «بلی» باشد، شماره‌ی صفحه و سه کلمه‌ی اول موضوع مورد نظر را

بنویسید.

سه کلمه‌ی اول موضوع

صفحه

خیر بلی

آیا شکل‌های مجموعه‌ی آموزشی کافی بودند؟

۱۳- آیا تصاویر و شکل‌ها در پیگیری و آموزش موضوعات مجموعه، به شما کمک کردند؟

بلی خیر

۱۴- اگر پاسخ شما به سؤال ۱۳ «خیر» باشد، در جدول زیر شماره‌ی صفحه و سه کلمه‌ی

مقابل تصویر را بنویسید

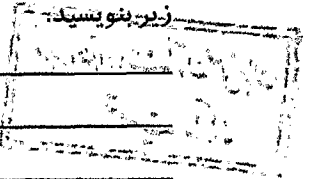
سه کلمه‌ی اول موضوع

صفحه

۱۵- آیا در آموزش شخص مورد نظر به کمک و یاری دیگران احتیاج پیدا

کردید؟ بلی خیر

۱۶- اگر پاسخ شما به سؤال ۱۵ «بلی» باشد، نوع کمک مورد درخواست خود را در چند خط

۱۷- اگر پاسخ شما به سؤال ۱۵ «بلی» باشد، آیا در عمل از کمک کسی استفاده کردید؟

بلی خیر

۱۸- اگر پاسخ شما به سؤال ۱۷ «خیر» باشد، علت را بنویسید.

۱۹- آیا کمک و مساعدت‌های لازم را به دست آوردید؟ بلی خیر

۲۰- آیا مجموعه‌ی آموزشی به شخص معلول کمکی کرد؟ بلی خیر

۲۱- اگر پاسخ شما به سؤال ۲۰ «بلی» باشد، نوع کمک را بنویسید.

۲۲- و اگر پاسخ شما به سؤال ۲۰ «خیر» باشد، آیا می‌توانید بنویسید که به چه علتی این

مجموعه هیچ‌گونه کمکی به شخص معلول ننموده است؟

۲۳. آیا پیشنهاد خاصی در جهت بهبود و رفع نواقص مجموعه دارید؟

از همکاری شما سپاسگزاریم.
لطفاً این پرسشنامه را به مرتبی
و راهنمای محلی تحویل دهید.

مجموعه‌ی آموزشی برای مادرانی که کودک شیرخوار نابینا دارند شیر دادن طبیعی

هدف این مجموعه

هنگامی که آموزش‌های این مجموعه را به کار می‌گیرید، باید به مرحله‌ی شیر دادن طبیعی به کودک منتهی شود.

چرا شیر دادن طبیعی به کودک امری ضروری است؟

هنگامی که کودک به طور طبیعی از پستان مادر شیر می‌خورد، در بغل مادر احساس آرامش می‌نماید و عاطفه و محبت مادر را، نسبت به خود درک می‌کند؛ لذا خودش را به آغوش مادر می‌چسباند و علاقه‌مندی مادر به فرزند را می‌فهمد. به همین سبب شیر خوردن طبیعی کودک نابینا، از اهمیت زیادی برخوردار است.

هم چنین شیر مادر، سالم‌ترین و پرفایده‌ترین غذا برای کودک است؛ زیرا:

- تمام مواد غذایی مورد نیاز کودک را داراست.
- کودک را در مقابل بیماری‌های میکروبی مصون می‌کند.
- همیشه تمیز است و نیازی به آماده کردن ندارد.
- تهیه‌ی آن سختی و مشقت ندارد.

بنابراین مادری که شیر کافی دارد، می‌تواند تا چهار ماهگی، کودک را تنها با شیر خود تغذیه کند و بعد از ماه چهارم، به تدریج مواد غذایی مناسبی را به صورت کمکی مورد استفاده قرار دهد. تا زمانی که کودک به شیر مادر نیاز دارد، باید به طور طبیعی به او شیر داده شود.

در چه مواقعی باید به کودک شیر داده شود؟

- کودک را در کنار خویش قرار دهید و هر موقع احساس گرسنگی کرد به او شیر دهید. هنگام خواب، او را نزد خود بخوابانید و در دفعات مختلف، به او شیر دهید.
- کودک را بگذارید تا با خیال راحت از هر یک از پستان‌ها شیر بخورد تا نیازش برطرف شود.
- اگر چه ممکن است در روزهای نخست تعداد دفعات شیر دادن خسته کننده و ملال آور باشد، اما با استمرار و مداومت، آسان و عادی می‌شود.

کودک را چگونه در بغل می‌گیرید؟

وضعیت حمل کودک، به هنگام شیر دادن، بسته به میل و راحتی شماست، اگر می‌خواهید بخوابید و به او شیر دهید، یا نشسته این کار را انجام دهید، هر طور که راحت‌تر هستید به همان صورت باشید.

● با قرار دادن بازوی خویش در زیر گردن کودک، از افتادن سر به عقب جلوگیری نمایید و سعی کنید که دستتان به زیر چانه‌ی او برسد تا از خم شدن بیش از اندازه‌ی سر به جلو ممانعت کنید.

اگر سر کودک بیش از حد مناسب به عقب بیفتد، شیر خوردن و بلعیدن شیر برایش مشکل خواهد شد، لذا باید سر در راستای بدن قرار گیرد.

چگونه باید به کودک شیر دهید؟

● همیشه قبل و بعد از شیر دادن به کودک دست‌های خود را با آب و صابون بشویید.

● کودک را بغل کنید و در مقابل پستان خود قرار دهید تا با دهان خود برای گرفتن سینه به جست و جو بپردازد.

● با دو انگشت شست و اشاره نوک پستان خود را بگیرید و به همراه قسمتی از اطراف آن که کمی تیره‌تر است در دهان کودک قرار دهید، کودک شیرخوردن را آغاز خواهد کرد، اگر کودک با زبان خود، نوک سینه را دفع کرد، باید دوباره نوک سینه را طوری در دهانش قرار دهید که با وسط زبان تماس نداشته باشد.

● باید مطمئن شوید که چانه‌ی کودک با سینه‌ی شما تماس دارد، زیرا این حالت شیر خوردن را برای طفل آسان‌تر می‌سازد.

● اگر کودک نمی‌تواند سینه را بمکد تا شیر از آن بخورد، با فشار دادن سینه به سمت نوک پستان، شیر را به دهان او بفرستید.

● و اگر این کار غیر ممکن بود، شیر خود را در یک ظرف تمیز بدوشید و با یک قاشق چایخوری به او بدهید.

● مواظب باشید که بیش از ظرفیت بلعیدن، در دهانش شیر نریزید؛ زیرا عمل بلعیدن برایش مشکل می‌شود.

اگر کودک با زبان خود قاشق را پس زد، باید سعی کنید که آن را طوری در دهانش قرار دهید که با وسط زبان تماس نداشته باشد، بلکه به یک طرف برخورد نماید، دفعه‌ی بعد از سمت مخالف به او بدهید.

- اگر کودک در مکیدن و بلعیدن غذا کند است و این عمل را با تنبلی انجام می‌دهد، باید به وسیله‌ی دو انگشت خود با لطافت کامل، نرمی گونه یا ساعد او را وشگون بگیریید.
- اگر لب پایینی کودک افتاده باشد، با انگشت دستی که کنار چانه‌اش قرار دارد، آن را به بالاترین حد ممکن بالا ببریید، زیرا اگر دو لب او باز باشند، فرو بردن شیر غیر ممکن خواهد بود.
- باید مطمئن شویدی که شیر به انتهای دهان شیرخوار رسیده است تا بلع آن میسر و راحت شود.
- اگر کودک از مکیدن شیر دست بردار نیست، با انگشت خود دهان او را با دقت و ظرافت باز کنیید و نوک سینه را از دهانش خارج نمایید.
- به کمک یکی از انگشتان خود که بین سینه و نوک بینی طفل قرار دارد، راه تنفسش را باز نگه داریید.
- هنگامی که شیر خوردنش تمام شد، او را به طور عمودی در آغوش بگیریید تا هوا و بادی که همراه با غذا بلعیده شده، خارج شود.

رعایت پاکیزگی

- اگر در تمام موارد شیر دادن به طفل، نظافت و پاکیزگی رعایت نشود، طفل به هدف مناسبی برای انواع بیماری‌ها تبدیل خواهد شد.
- هر بار که می‌خواهیید به او شیر دهید، باید پستان خود را با آب تمیز بشویید.
- خود و طفل، باید هر روز با آب و صابون استحمام کنیید. به هنگام استحمام، سینه‌های خود را خوب بشویید.
- اگر برای تغذیه‌ی کودک خود از فنجان و قاشق استفاده می‌کنیید، لازم است پس از هر بار استفاده کردن، آن‌ها را حداقل به مدت بیست دقیقه در آب بجوشانید.

نتیجه

اگر از این مجموعه‌ی آموزشی پیروی نموده‌اید به سؤال زیر پاسخ دهید:

پاسخ		سؤال
خیر	بلی	موضوع
		آیا به طور طبیعی، کودک خود را شیر می‌دهید؟

اگر جواب «بلی» باشد، عمل به مجموعه‌ی آموزشی به شکل درست و صحیح انجام گرفته است.

اما اگر پاسخ شما «خیر» باشد، مسلماً به یکی از علل و عوامل زیر مربوط می‌شود:

۱- مجموعه‌ی آموزشی را خوب اجرا نکرده‌اید. لازم است که دوباره و با دقت آن را مطالعه کنید.

۲- ممکن است شیر کافی در پستان‌های شما نباشد، باید به این موارد عمل کنید:

● در تغذیه و رژیم غذایی خویش شیوه‌های مفید و مناسب را به کار برید و مایعات

بنوشید.

● در استمرار عمل شیر دادن طبیعی به کودک، کوشش کنید؛ زیرا باعث می‌شود که

عدد تولید شیر فعال شوند و شیر مورد نیاز کودک آماده شود.

۳- ممکن است که شیر موجود در پستان‌های شما بیش از حد لازم باشد و باعث تورم شود، و

کودک میل به شیر خوردن نداشته باشد، لذا توصیه می‌شود که این کارها را انجام دهید:

● کودک خود را در دفعات زیاد و با مقدار کم شیر دهید.

● شیر اضافی موجود در پستان‌های خود را با دست خالی کنید.

۴- اگر هیچ کدام از علل فوق وجود نداشت، باید به راهنمای اولیه در مسائل بهداشتی مراجعه

نمایید تا راه حل لازم را پیدا کنید.

سؤالاتی درباره‌ی مجموعه‌ی آموزشی
(مادر کودک شیرخوار نابینا پاسخ دهد.)

برای استفاده صحیح از این مجموعه‌ی آموزشی، همکاری شما ضروری است و ما می‌خواهیم شما سختی‌های عملی این راهنما را که در اجرا، مانع انجام رهنمودهای آن می‌شدند، بازگو نمایید.

مربی راهنما از شما سؤالاتی را می‌پرسد که لازم است برای پاسخ دادن به آن‌ها زمان مناسبی را در نظر بگیرید. اگر پاسخ دادن به سؤالی از سؤالات زیر برایتان مشکل است، از او راهنمایی و توضیح بخواهید.

۱- تاریخ روز

۲- نام

۳- محل سکونت

۴- نام کودک شیرخوار نابینا

۵- سن کودک شیرخوار نابینا

۶- جنس کودک شیرخوار نابینا

۷-

۸- میزان تحصیلات شما

۹- این مجموعه‌ی آموزشی را چه مدتی به کار بردید؟ _____ یک هفته / چند هفته

_____ یک ماه / چند ماه

_____ یک سال / چند سال

۱۰- آیا با مطالب گنگ و مبهم و یا نامفهوم در این مجموعه‌ی آموزشی مواجه شدید؟

بلی خیر

۱۱- اگر پاسخ به سؤال ۱۰ «بلی» باشد، شماره‌ی صفحه و سطر و کلمات مورد نظر را مشخص نمایید.

سه کلمه‌ی اول موضوع

صفحه

بلی خیر

۱۲- آیا شکل‌های مجموعه‌ی آموزشی کافی بودند؟

بلی خیر

۱۳- آیا تصاویر در آموزش مطالب، به شما کمک کردند؟

۱۴- اگر پاسخ به سؤال ۱۳ «خیر» باشد، شماره‌ی صفحه‌ای که تصویر مربوطه در آن است و سه کلمه اول جمله‌ی مقابل تصویر را در جدول زیر بنویسید.

صفحه سه کلمه‌ی اول موضوع

۱۵- آیا در تعلیم و آموزش شخص معلول، به کمک و مساعدت دیگران احتیاج پیدا کردید؟

بلی خیر

۱۶- اگر پاسخ شما به سؤال ۱۵ «بلی» باشد، نوع کمک را مرقوم فرمایید.

۱۷- اگر پاسخ شما به سؤال ۱۵ «بلی» باشد، آیا کمکی از کسی درخواست کردید؟

بلی خیر

۱۸- اگر پاسخ به سؤال ۱۷ «خیر» باشد، علت عدم درخواست کمک چه بوده است؟

۱۹- آیا کمکی را که نیاز داشتید به دست آوردید؟

بلی خیر

۲۰- آیا مجموعه‌ی آموزشی حاضر، به معلول شما کمکی کرد؟

بلی خیر

۲۱- اگر پاسخ سؤال ۲۰ «بلی» باشد، چگونه کمکی و مساعدت را بنویسید.

۲۲- اگر پاسخ به سؤال ۲۰ «خیر» باشد، آیا می‌توانید بنویسید که علت عدم مساعدت و کمک

جزوه به معلول شما چه بوده است؟

۲۳- آیا پیشنهاد خاصی برای اصلاح این مجموعه‌ی آموزشی دارید؟

از همکاری شما سپاسگزاریم.
لطفاً این پرسشنامه را به مربی
و راهنمای محلی تحویل دهید.

۳- مجموعه آموزشی برای یکی از افراد خانواده‌ی کودک نابینا - تفریح و بازی کردن

هدف این مجموعه

هنگامی که این آموزش‌ها را به کار می‌گیرید باید کودک قادر به حرکت و جا به جایی و تا حدودی مراقب از خود باشد. هم چنین توانایی همکاری و کمک در کارهای خانواده را داشته باشد، و آماده‌ی ورود به دبستان باشد.

● کودکان از بازی لذت فراوانی می‌برند، بازی در رشد و نمو کودک نقش اساسی ایفا می‌کند.
● بازی کودکان در رشد قدرت درک محیط، شنیدن و سخن گفتن، حرکت و جهت یابی کمک شایانی می‌کند. هم چنین در شکل‌گیری رفتارهای اجتماعی، تطابق با محیط، همانند سازی و تکوین شخصیت می‌توان با بازی‌های کودکان قدم‌های اساسی برداشت.

● بازی به کودکان روش سلوک و برخورد با کودکان دیگر یا بزرگسالان را می‌آموزد. هم چنین نقش آن‌ها در خانواده و اجتماع را یاد می‌دهد و آمادگی ورود به دبستان را ایجاد می‌کند و احساس مسئولیت نسبت به اجتماع را به وجود می‌آورد.

● این مجموعه پیشنهادهایی برای بازی کودکان ارائه می‌نماید.

● کودک ساعات فراوانی در روز به بازی نیاز دارد و لازم است که شما نیز با او بازی کنید.

● محبت، دوستی و علاقه‌مندی خود را در بازی به او نشان دهید.

● کودک باید پیشرفت و ترقی را در بازی احساس کند، و بفهمد که وجودش مفید و لازم است، احساس زاید بودن و بی‌مصرف بودن نکند، خود را محبوب دیگران حس کند. بازی در رشد و نمو سالم و طبیعی او تأثیر زیادی دارد.

● اگر مشاهده کردید که کودک از یک نوع بازی یکنواخت احساس ملال و خستگی می‌کند و علاقه‌ای به ادامه‌ی آن ندارد، نباید در استمرار و ادامه‌ی آن بازی اصرار بنمایید، بلکه باید بازی دیگری را شروع کنید.

● اگر کودک عملی را دقیق و خوب انجام داد، باید به او نشان دهید که از این کار او خوشحال شده‌اید.

در این جا باید کاری کنید که به خلاقیت و ابتکار عمل خود پی ببرد، این عامل باعث می‌شود که کارهای خود را با دقت و پشتکار انجام دهد. نباید به او حرف‌هایی بزنید که ترس و وحشت را ایجاد نماید. و اگر کاری را انجام داد که برایش ضرر داشت و نباید انجام می‌داد، با احتیاط و ابراز محبت از او بخواهید که روشش را تغییر دهد.

● نوع بازی در پرورش و رشد او نقش اساسی را ایفا می‌کند. در پنج صفحه‌ی آینده، شکل‌هایی رسم شده است که مراحل مختلف رشد کودک را نشان می‌دهند.

چگونگی رشد کودک

معمولاً رشد و نمو کودک به این ترتیب است:

تصویر شماره ۱- کودک بر روی شکم می‌خوابد و سر خود را تا حد ممکن بالا می‌برد.

تصویر شماره ۲- به صداها گوش می‌دهد.

تصویر شماره ۳- به پشت می‌خوابد و برای گرفتن اشیا، دست‌های خود را دراز می‌کند.

تصویر شماره ۴- صداهایی از خود در می‌آورد.

تصویر شماره ۵- به اشیا نگاه می‌کند.

تصویر شماره ۶- مواقعی که ناراحت است، گریه می‌کند و در هنگام راحتی می‌خندد.

تصویر شماره ۷- به چپ و راست می‌غلتد.

تصویر شماره ۸- با تمام دست خود چیزها را می‌گیرد.

تصویر شماره ۹- دوست دارد که اطراف خود را بشناسد.

تصویر شماره ۱۰- با مادر انس می‌گیرد و در مواقع دوری از او اندوهگین می‌شود.

تصویر شماره ۱۱- چیزها را در دهان خود قرار می‌دهد.

تصویر شماره ۱۲- حس بویایی و حس چشایی او شکل می‌گیرند.

تصویر شماره ۱۳- با تکیه به چیزی می‌تواند بنشیند.

تصویر شماره ۱۴- بدون کمک دیگران می‌نشیند.

تصویر شماره ۱۵- کودک سعی می‌کند به وسیله‌ی انگشتان دست، اشیا را بگیرد.

تصویر شماره ۱۶- نگاه کردن به اشیای دور را شروع می‌کند.

تصویر شماره ۱۷- کلمات ساده را تکرار می‌کند.

تصویر شماره ۱۸- از افراد غریبه می‌ترسد (احساس غریبی می‌کند).

تصویر شماره ۱۹- برای نشان دادن توجه خود، دست‌هایش را جلو می‌کشد.

تصویر شماره ۲۰- چهار دست و پا می‌خزد.

تصویر شماره ۲۱- به کمک دیگران می‌ایستد.

تصویر شماره ۲۲- بدون کمک دیگران می‌ایستد.

تصویر شماره ۲۳- تعداد زیادی از کلمات را می‌آموزد.

تصویر شماره ۲۴- چیزهای کوچک را از زمین بر می‌دارد.

- تصویر شماره ۲۵- چیزهایی که به او گفته می‌شود می‌فهمد و اشیا را طلب می‌کند.
- تصویر شماره ۲۶- برای شناختن اشیای کوچک، آن‌ها را در دهان می‌گذارد.
- تصویر شماره ۲۷- با تکیه به اطراف راه می‌رود.
- تصویر شماره ۲۸- بدون کمک دیگران راه می‌رود.
- تصویر شماره ۲۹- از پله‌ها بالا می‌رود.
- تصویر شماره ۳۰- دوست دارد بعضی چیزها را روی هم بچیند.
- تصویر شماره ۳۱- بدون کمک دیگران غذا می‌خورد.
- تصویر شماره ۳۲- به علل و حوادث اطراف خود آشنا می‌شود و این کار را با شنیدن، لمس کردن و دیدن انجام می‌دهد.
- تصویر شماره ۳۳- کلمات ساده را به زبان می‌آورد.
- تصویر شماره ۳۴- به خود نمایی و تظاهر می‌پردازد از ناکامی ناراحت و از موفقیت، شاد می‌شود.
- تصویر شماره ۳۵- اشیا را به کار می‌گیرد.
- تصویر شماره ۳۶- دوست دارد با کودکان دیگر بازی کند.
- تصویر شماره ۳۷- بازی با آب و خاک را دوست دارد.
- تصویر شماره ۳۸- به شنیدن قصه علاقه‌مند است و سؤالاتی طرح می‌کند.
- تصویر شماره ۳۹- با حفظ تعادل، بر روی نوک انگشتان راه می‌رود.
- تصویر شماره ۴۰- دوست دارد چیزهای بزرگ را بر سر بردارد.
- تصویر شماره ۴۱- لباس‌های خود را شخصاً به تن می‌کند.
- تصویر شماره ۴۲- اشیا را منظم و با ترتیب می‌چیند.
- تصویر شماره ۴۳- رنگ‌های مختلف را می‌شناسد.
- تصویر شماره ۴۴- می‌تواند سخن بگوید و صدای دیگران و حیوانات را تقلید کند.
- تصویر شماره ۴۵- شکل‌ها و حجم‌های مختلف را می‌شناسد.
- تصویر شماره ۴۶- دیگران توجه و حواس او را جلب می‌کنند.
- تصویر شماره ۴۷- احساس می‌کند که یکی از افراد خانواده است.
- تصویر شماره ۴۸- پریدن و چپ و راست شدن را دوست دارد.
- تصویر شماره ۴۹- می‌تواند چیزهای کوچک را جا به جا کند.
- تصویر شماره ۵۰- دوست دارد که بفهمد در اطرافش چه می‌گذرد و علتش چیست.
- تصویر شماره ۵۱- با به کار بردن دو دست و پیش آوردن صورت، خود را معرفی می‌کند.

- تصویر شماره ۵۲- استقلال و اهمیت اعتماد به نفس را نشان می‌دهد.
- تصویر شماره ۵۳- دوست دارد نقش‌های مذکر یا مونث را ایفا کند.
- تصویر شماره ۵۴- پریدن و لی لی کردن را به راحتی انجام می‌دهد.
- تصویر شماره ۵۵- توجه به طبیعت و اطراف در او نمایان می‌شود.
- تصویر شماره ۵۶- هم صحبتی بزرگترها را دوست دارد و به آنان توجه می‌کند.
- تصویر شماره ۵۷- اشیای مورد بازی را شرح می‌دهد.
- تصویر شماره ۵۸- توجه به حروف و ارقام و تمرکز حواس در بعضی مواقع در او ایجاد می‌شود.
- تصویر شماره ۵۹- به مدرسه می‌رود.

چگونگی انتخاب بازی‌ها

- به هر یک از شکل‌های مقابل با دقت نگاه کنید.
 - آیا کودک شما به تنهایی می‌تواند این بازی‌ها و حرکات را انجام دهد؟
 - اگر کودک شما قادر به انجام این بازی‌ها است، در پایین در قسمت چپ تصویر بنویسید «بله».
 - و اگر قادر به انجام هر کدام از بازی‌ها یا بعضی از آنها نیست، در پایین در قسمت چپ تصویر بنویسید «خیر».
- کارهای زیادی هستند که کودک از انجام آنها عاجز است و کارهایی که به راحتی توسط او انجام می‌گیرد، با سن و سال و مراحل رشد او تناسب دارند. هدف این مجموعه‌ی آموزشی، کمک و هدایت کودک در استفاده و به کارگیری بازی‌ها در جهت مراحل رشد و پیشرفت و آموزش اوست و به طور پیوسته و مستمر او را در جهت رشد و تکامل هدایت می‌کند.

کارهایی که باید انجام دهید:

- در شکل‌های رسم شده‌ی انواع بازی‌ها دقت نمایید و بازی‌هایی را که تاکنون کودک نسبت به انجام آنها ناتوان بوده است (زیر آنها «خیر») نوشته شده) مشخص کنید.
- در صفحات بعد، برخی از بازی‌ها را می‌بینید که هر کدام از آنها با تصاویری از بازی‌های قبل همراه هستند.
- در حالی که کودک بر روی شکم خوابیده و در همان حال مانده است، با کف زدن در بالای سرش، حواسش را به خود جلب نمایید تا سرش را بالا بیاورد.

- یک اسباب بازی از زوررق رنگارنگ بسازید که هنگام حرکت صدا ایجاد کند. بعد آن را بالای سرش آویزان کنید تا آن را ببیند و موقع حرکت اسباب بازی آن را لمس کند.
- چهار نوع از بازی‌های اولیّه را که کودک قادر به انجام آنها نیست، مشخص کنید.
- باید این نوع بازی‌ها را در موارد مختلف به کار گیرید.
- کاری کنید که کودک شما روزانه چندین مرتبه بازی‌های مذکور را انجام دهد. محیط را طوری آماده کنید که از بازی‌های مورد نظر لذت ببرد و آنها را به طور صحیح انجام دهد. ممکن است که صرف مدّت طولانی لازم باشد و یا این که در مدّت زمان کوتاه بازی‌ها را به نحو خوبی ارائه دهد.
- اگر کودک شما بازی مورد نظر را که قبلاً نمی‌توانست انجام دهد پس از تمرین و استفاده‌ی دوباره، به شکل صحیح اجرا نمود، در زیر تصویر کلمه‌ی «بلی» را بنویسید و سپس به آموزش بازی بعدی اقدام نمایید.
- برخی کودکان به علت معلولیت نسبت به انجام تعدادی از بازی‌های مّصوّر ناتوان‌اند. لذا اگر کودک شما به علت معلولیت از عهده‌ی نوعی از بازی بر نیامد، باید تمرین را متوقّف کنید و بعد از مدّت زمان معینی به بازی دیگری بپردازید.

بازی‌ها

- کودک را بر روی شکم قرار دهید. یک قطعه پارچه‌ی رنگارنگ یا اسباب بازی خوشرنگی را مقابل کودک بگیرید. و تکان دهید، به سوی بالا و پایین ببرید و کاری کنید تا کودک بر اثر کنجکاوی

سرش را بالا ببرد و به آن نگاه کند، سپس آن را دور کنید و دوباره نزدیک کنید.

- هنگامی که کودک بر روی شکم خوابیده است، با دستان خود کف بزنید و این عمل را بالای سر او انجام دهید تا سرش را بالا ببرد.

- یک اسباب بازی با استفاده از زوررق خوشرنگ و رنگارنگ درست کنید تا موقع حرکت مانند زنگوله صدا کند. آن را بالای سرش آویزان کنید تا آن را ببیند و صدایش را بشنود و هنگامی که آن را به حرکت در می‌آورد بتواند آن را لمس کند.

- چند قطعه پارچه‌ی رنگارنگ و خوشرنگ را با نخ‌ی بالای سرش ببندید. پارچه‌ها را با فوت کردن به حرکت در آورید و کاری کنید که کودک حرکت آنها را ببیند.

- هنگامی که در کنار کودک هستید، باید با او سخن بگویید، زیرا این کار به او شجاعت می‌دهد که از خودش صداهایی در آورد و این مقدمه‌ی سخن گفتن او خواهد بود. بعضی مواقع

پاسخ مساعد و مناسب را از او دریافت نمی‌کنید. باید بدانید که استمرار و مداومت شما در صحبت کردن با او به شکل طبیعی، نقش اصلی را در ایجاد قدرت تکلم در کودک ایفا می‌کند. هنگامی که کودک شروع به ایجاد صدا نماید، یعنی در چند ماهگی، باید خوشحالی و خوشنودی شما را در مقابل عمل خود حس کند و بفهمد که از موفقیتش مسرور و شاد شده‌اید، زیرا او دوست دارد حالت خوشحالی شما را ببیند و صداهای دیگری در آورد.

کودکان حرکتهای آرام را دوست دارند و آرامش و راحتی به آنان دست می‌دهد، مخصوصاً حرکتهای گهواره‌ای که همراه با لالایی باشد. هنگامی که گریه می‌کند، او را بغل کنید و محکم در آغوش بگیرید و محبت و عشق خود را به او نشان دهید.

● کودک را در جهات مختلف بخوابانید؛ گاهی اوقات به پشت و زمانی بر روی شکم و زمان دیگری به پهلو. هنگامی که کودک بیدار است، با غلتاندن، او را در حالات مختلف قرار دهید.

● اسباب بازی او را طوری آویزان کنید که بتواند آن را لمس نماید. اسباب بازی‌های او را طوری انتخاب کنید که اندازه و اشکال مختلفی داشته باشند تا کودک سعی کند با قرار دادن آن‌ها در دهان و تکان دادن، اشیا را بشناسد. ممکن است که اسباب بازی را به زمین بکشد یا به کناری پرت کند، باید آزادی عمل به او بدهید تا این کارها را انجام دهد، زیرا به این ترتیب است که به محیط اطراف خود آشنا می‌شود.

● با صداهای مختلف، در مقابل و پشت سر و کنار او، با او بازی کنید و با نزدیک شدن و فاصله گرفتن، این کار را تکرار نمایید. از قسمت‌های مختلف اتاق او را صدا کنید تا با دقت، به صداها گوش دهد و با حرکت، جهت‌ها را تشخیص دهد.

● به وسیله‌ی یک تکه چوب به اشیاى مختلف بزنید و این کار را در مقابل و پشت سر کودک و در فواصل مختلف دور و نزدیک انجام دهید تا بتواند تفاوت صداها و فواصل را تخمین بزند.

● با زدن در قابلمه به بدنه‌ی آن، صداهای بلند و کوتاه ایجاد نمایید.

● کودکی که به چند هفتگی برسد بازی با انگشتان دست و پا را دوست دارد، در این سن کودک به وسیله‌ی دهان خود با اشیا آشنا می‌شود و دوست دارد انگشتان خود را بمکد. البته انجام این کارها توسط کودک ضروری است، زیرا نسبت به بدن و جسم خویش آشنایی مختصری پیدا می‌کند.

● کودک را با انگشتان خود نوازش و لمس کنید و با انگشتانش بازی کنید و دست و انگشتان خود را در مقابلش قرار دهید تا با انگشتان شما بازی کند. دهان خود را باد کنید و اجازه دهید کودک صورت و گونه‌ی شما را لمس کند، سپس لب‌ها را باز کنید و این کار را با حرکات مناسب تکرار نمایید تا او بتواند صورت شما را لمس کند.

● کودکان به وسیله‌ی شیر مادر، مواد غذایی لازم را دریافت می‌کنند. هنگامی که کودک بزرگتر شد، علاوه بر شیر مادر غذاهای کمکی دیگر استفاده شود. در این دوره باید انواع مختلف سبزیجات و میوه‌ها به عنوان کمک غذا به کودک خورانده شود تا قوای حسی بویایی و چشایی او فعالیت لازم را پیدا کند و تقویت شود. در هنگام تغذیه، بهتر است او را بنشانید.

● زمینه‌ی بوییدن گل‌ها و سبزیجات را برایش مهیا کنید تا بتواند انواع عطرها و بوهای مورد علاقه یا نفرت او را بشناسید.

● می‌توانید برای کمک به نشستن کودک، او را در جعبه‌ای بنشانید. او را در جعبه قرار دهید و اسباب بازی‌هایش را در اختیار بگذارید تا آزادانه مشغول بازی شود.

● گاهی اوقات او را از جعبه خارج کنید و بدون اتکا به چیزی بنشانید. در زمانی که کودک قدرت نشستن را پیدا نمود، می‌توانید او را به حالت نشسته قرار دهید تا با اسباب بازی‌های خودش بازی کند. در این هنگام احتیاجی به جعبه نیست.

● بعضی از کودکان توانایی نشستن و یادگیری آن را بدون کمک ندارند، پس اگر کودکی که آموزش می‌دهید چنین وضعی دارد، حتماً استفاده از جعبه را مداومت دهید.

● اسباب بازی‌ها و وسایل کوچک را در دست کودک قرار دهید و با قاپیدن آن‌ها او را بازی دهید.

او را تشویق کنید، یک انگشت یا دو انگشت شما را در دست گیرد و سپس انگشت شست خود را حرکت دهید تا بتواند آن را لمس کند. با باز و بسته کردن دست با او بازی کنید و زمینه‌ی تقلید این حرکت را برایش مهیا کنید.

● یک قطعه پارچه‌ای که به عنوان بازیچه در دست اوست، از او بگیرید و به شکل ملموس تا بزنید تا او نیز این کار را خوب متوجه شود. با چند عدد مداد و چوب‌های مناسب، او را بازی دهید تا چگونگی گرفتن آن‌ها و انتقال از دستی به دست دیگر را بیاموزد، سپس آن‌ها را روی زمین بریزید و از او بخواهید دوباره آن‌ها را بردارد. مواظب باشید که اشیای مورد نظر تیزی و برندگی نداشته و خطر آفرین نباشد.

● با استفاده از کلاف نخ که به صورت کروی در آمده است، او را به باز کردن نخ‌ها و جمع کردن دوباره‌ی آن‌ها تشویق و ترغیب نمایید.

هنگامی که کودک به مرحله‌ی رشد و توانایی تقلید کلمات صحبت‌های شما رسید، سعی کنید با آهنگ موزون و به صورت شعر و سرودهای روان با او سخن بگویید، زیرا کودک جملات آهنگین و موزون را با اشتیاق بیشتر می‌آموزد.

هم چنین در این مرحله او می‌تواند کارهای ساده‌ای را که از او طلب می‌کنید انجام دهد. به

سمت وسایل و اسباب بازی‌هایش اشاره می‌کند و بعضی از کلمات را به زبان می‌آورد. از این به بعد کلمات بیشتری را می‌آموزد.

● کودک را نسبت به محیط اطرافش آشنا نمایید. این کار را با نشان دادن اشیاء و صحبت کردن درباره‌ی آنها به طور همزمان انجام دهید.

و با این شیوه می‌توانید طرز شناختن افراد مختلف، پرندگان، حیوانات و درختان را به او یاد دهید.

هم چنین اعضای بدنش را با اشاره به هر کدام و گفتن نام آن به او بیاموزید و از او بخواهید که تکرار کند.

● یک حلقه لاستیک مستعمل ماشین را به وسیله‌ی طناب به درختی آویزان کنید و فضای خالی وسط آن را با یک تخته و چوب پر کنید. سپس با رعایت جوانب ایمنی، کودک را در وسط لاستیک قرار دهید و با حرکت‌های رفت و برگشت، او را تاب بدهید.

● کودک را بر روی تنه‌ی درخت یا جعبه‌ی کوچک و یا لاستیک ماشین، طوری بنشانید که تصور نشستن بر چهار پا یا موتور سیکلت را بنماید و با حرکت مناسب به بازی ادامه دهد.

● کودکان دوست دارند که اسباب بازی خود را روی زمین بغلتانند. لذا یک ظرف استوانه‌ای شکل مناسب و یا توپ‌های سبک و زیبای پلاستیکی در اختیارش قرار دهید تا با آنها بازی کند. بگذارید که اسباب بازی را به دلخواه خودش هر طرف که می‌خواهد بغلتاند و خودش با رغبت و ذوق و شوق به دنبال آنها بخزد و حرکت بر روی چهار دست و پا را بهتر بیاموزد. اگر کودک مورد آموزش شما، راه رفتن روی چهار دست و پا را بلد نیست، با قرار دادن او به حالت چهار دست و پا و کمک کردن به او در خزیدن به جلو و تکرار عمل، این نوع راه رفتن را به او بیاموزید.

● کودک را در میان اثاثیه‌ی مختلف رها کنید تا چهار دست و پا حرکت کند (رعایت اصول ایمنی).

در حالی که کودک به صورت چهار دست و پا راه می‌رود، حرکات و صداهای حیوانات را به او بیاموزید. (سگ - فیل - گربه).

● می‌توانید از یک جعبه‌ی چوبی به عنوان تکیه‌گاه و کمک به او برای سر پا ایستادن استفاده کنید و برای جلوگیری از آسیب رسیدن به کودک، لبه‌های آن را با بالش و چیزهای دیگر بی خطر کنید. برای نگه داری کودک می‌توانید از چند تسمه استفاده کنید.

● باید او را در حالت ایستاده رها کنید تا به بازی مشغول شود. در حالی که روی دو پا ایستاده است با او صحبت کنید و برایش قصه بگویید.

- هنگامی که کودک ایستادن را آموخت، می‌توانید برای ایستادن به جای استفاده از جعبه، با دست‌های خود او را نگه دارید.
- می‌توانید به کودک بیاموزید که برای ایستادن از دیوار و درخت کمک بگیرد. در این حالت با او بازی کنید.
- سپس به او بیاموزید که چگونه به دیوار یا درخت و سایر اشیا تکیه کند. این حرکات را با سرود و آواز به او یاد دهید تا به صورت یک بازی و تفریح جلوه کند.
- دانه‌های مختلف و رنگارنگ و صدف‌های گوناگون دریایی و چیزهای دیگر با حجم‌ها و اشکال متفاوت، در اختیارش بگذارید تا به بازی مشغول شود.
- ممکن است برای شناخت این اشیا آن‌ها را در دهان قرار دهد، به او بیاموزید آن‌ها را نبلعد.
- به کودک بیاموزید که با تکیه بر چیزهای مختلف راه برود. با او صحبت کنید و کلمات جدید به او بیاموزید.
- در ابتدای راه رفتن، کودکان دوست دارند چیزهای بزرگ را به جلو هل دهند و قدم‌های خود را محکم به پیش بردارند. بنابراین یک بشکه یا جعبه در اختیار کودک بگذارید تا آن را به حرکت در آورد.
- می‌توانید دست کودک را بگیرید و با او راه بروید. کودک را به پارک‌ها و اماکن مناسب ببرید و در حال راه رفتن با او صحبت کنید و کلمات جدید به او بیاموزید.
- باید او را تشویق کنید که بدون کمک دیگران قدم بر دارد و راه برود. خوراکی و یا یکی از وسایل بازی را به دست بگیرید و از او بخواهید بیاید و آن را از دست شما بردارد.
- مدت یادگیری راه رفتن برای بعضی بسیار طولانی است. اگر کودک مورد آموزش و نظارت شما راه رفتن را نمی‌آموزد و در مدت زمان معمول برای کودک، آموزش لازم را دریافت نکرده است، باید با راهنمای محلی تماس بگیرید و موضوع را با او در میان بگذارید.
- اجازه دهید روی زمین ناهموار و ناصاف بازی کند.
- به او کمک کنید تا از بلندی‌ها بالا رود و چگونگی بالا رفتن از نردبان و تپه‌ها را به او یاد دهید. این کار را با خواندن آواز و بازی انجام دهید تا برایش خوشایند باشد.
- تکه‌های چوب و جعبه‌ها و اشکال هندسی مختلف را در اختیار کودک قرار دهید و به او بیاموزید که در چیدن و روی هم گذاشتن و مرتب کردن آن‌ها، مهارت پیدا کند.
- هنگام غذا خوردن نیز، او را با بازی و تفریح غذا دهید. و بگذارید خودش به تنهایی غذایش را بخورد و شما برایش صحبت کنید و قصه بگویید. برخی کودکان بدون کمک دیگران قادر به غذا خوردن نیستند. اگر کودک شما این‌گونه بود، باید خودتان و یا دیگری او را یاری کنید.

● مقداری آب و کف صابون در اختیارش بگذارید و سپس وسیله‌ای گرد به او بدهید تا با استفاده از آن حباب‌های کف صابون را با فوت کردن در هوا منتشر نماید.

● کودک را تشویق نمایید تا جرئت بیان احتیاجات خود را داشته باشد. جمله سازی را به او بیاموزید.

آهنگ‌ها و سرودهای ساده را به او بیاموزید تا با اشتیاق آن‌ها را تکرار نماید.

● هنگامی که کودک تعادل خود را در راه رفتن به دست آورد، یک صفحه‌ی صاف یا یک جعبه‌ی چوبی چهار چرخ را به ریسمانی ببندید و به او بدهید تا بر روی زمین بکشد و تصوّر قطار یا گاری و ماشین را بنماید.

● بازی‌های مختلف را به کودکان بیاموزید، مثلاً در حالی که یکی از آن‌ها نقش یک فروشنده‌ی مغازه و یا یک پزشک بیمارستان را ایفا می‌کند، سایر نقش‌ها را نیز دیگران داشته باشند.

● با کودک قایم باشک بازی کنید. شما و یا دیگری باید در نقطه‌ای پنهان شوید و از همان جا او را صدا کنید تا او پس از جست و جو، محل شما را پیدا کند. البته باید به او کمک کنید تا بتواند شما را پیدا نماید. بعد از آن نیز او پنهان شود و شما در جست و جوی او باشید.

● شیشه‌های مختلف با حجم‌های متفاوت را پر از آب کنید و یک ظرف شیشه‌ای را با سنگ ریزه پر نمایید.

کودک با کمک انگشتان دست، یا تکه‌ای چوب، به آن‌ها ضربه‌های آرام بزند و به صداهای ایجاد شده توجه کند. هم چنین با حرکت دادن شیشه‌ها، حرکت آب درون آن‌ها را حس نماید، سپس ظرف محتوی سنگ ریزه را حرکت دهد و به صداهای ایجاد شده دقت نماید.

● اگر در بین افراد خانواده، کودکان دیگری هستند، آن‌ها را ترغیب نمایید تا با کودک مورد آموزش همبازی شوند. در غیر این صورت دو یا سه کودک، از بچه‌های همسایه را با او همبازی نمایید تا علاوه بر سرگرمی و تفریح، کودک با تقسیم کار و تعاون و همکاری آشنا شود و نقش خود را در انجام کارها بیاموزد. در ضمن، کودک معلول، خود را در گروه کودکان دیگر می‌بیند.

● کودکان از بازی همراه با موسیقی و نغمه‌های موزون لذت می‌برند؛ پس زمینه‌ی بازی‌های آهنگین و با تحرک همراه با دست زدن و آواز خواندن را برای آن‌ها آماده کنید.

● لزومی ندارد که حتماً وسایل و اسباب بازی‌های کودک همیشه کوچک باشند، او می‌تواند با جعبه‌های بزرگ، صندلی‌ها و ... نیز بازی کند. کودکان جابه جایی و حرکت دادن اشیای بزرگ را دوست دارند و می‌خواهند آن‌ها را به میل خود و به شکل دلخواه منظم نمایند.

(رعایت جوانب ایمنی ضروری است.)

● بچه‌ها بازی با گل و شن و آب را دوست دارند. به آن‌ها یاد دهید که شکل‌های حیوانات و خانه و چیزهای دیگر را بسازند.

● اولین چیزی که به کودک می‌آموزید، انجام کارهای شخصی مانند شست و شوی دست و صورت و استحمام و لباس پوشیدن و بدون کمک دیگران می‌باشد.

در حال آموزش و انجام این کارها با او صحبت نمایید و از جملاتی استفاده کنید که اجزای بدن و نحوه‌ی پوشیدن لباس‌ها و قسمت بالا تنه و پایین تنه، سر و گردن، جلو و عقب و زیر و روی لباس‌ها را یاد بگیرد. کودک با توجه و گوش دادن، چگونگی استحمام و پوشیدن لباس را می‌آموزد.

● در جمع آوری تکه‌های چوب و جعبه و سنگ ریزه، او را یاری دهید و چگونگی بازی با آن‌ها و مرتب کردن این اشیاء و ساختن شکل‌های مختلف با آن‌ها را به او بیاموزید تا در جهت به‌کارگیری آن‌ها و بیان داستان‌هایی درباره‌ی انسان‌ها و حیوانات، قدرت خلاقیت او رشد و پرورش یابد.

● اولین رنگ‌هایی که باید به او یاد دهید رنگ‌های سبز، سرخ، زرد و آبی است. با کمک و همراهی او نسبت به جمع آوری برگ‌های سبز درختان و گل‌های سرخ و زرد و آبی اقدام نمایید. رنگ‌ها و نام گل‌ها را به او آموزش دهید. سپس نوع استفاده از این رنگ‌ها در لباس‌هایش و لباس دیگران را برایش توضیح دهید.

● تریبی انتخاب کنید تا کودک به بازی‌های دسته جمعی با دیگران راغب شود و به خواندن سرودها و آوازهای دسته جمعی با دیگر کودکان بپردازد.

● کودکان باید بیاموزند که برای یک دیگر قصه بگویند.

● با استفاده از مقوا، شکل یک آدمک را نقاشی کنید و اعضای او را با قیچی از یک دیگر جدا کنید و از کودک بخواهید که با توجه به اعضای بدن خودش، سر و دست‌ها و پاها و هر کدام را در جای مناسب قرار دهد و شکل را مرتب و کامل نماید.

● شکل‌های مختلف هندسی را از یک مقوا، با قیچی در آورید و از کودک بخواهید که هر یک از قطعات را در جای مناسب خودش قرار دهد.

● جعبه‌های حجم دار استوانه‌ای و مکعبی شکل، در اندازه‌های مختلف را در اختیارش قرار دهید تا آن‌ها را در یک دیگر قرار دهد. این بازی‌ها مورد علاقه‌ی کودک است.

به جای جعبه‌ها، می‌توان از صندوقچه یا مشابه آن استفاده کرد.

● ممکن است کودک خشمگین شود، اسباب بازی‌های خود را به اطراف پرتاب کند. در این

مواقع باید بدانید که او احساس درونی خود را بیان می‌کند و ممکن است که به این صورت ناتوانی وضعف خود را در انجام کاری نشان دهد. لذا باید او را در آغوش بگیرید و در حالت راحت و آرامش کامل قرار دهید و با قصه‌گویی و صحبت، او را آرام نمایید و اعتماد به نفسش را تقویت کنید و زمینه‌ی فراموش کردن خشم و غضب را مهیا نمایید.

ایجاد آرامش در بعضی کودکان بسیار مشکل است. اگر کودک مورد آموزش شما این گونه می‌باشد، لازم است که در غلبه بر مشکل موجود او را یاری کنید و با کار و زحمت بیشتر، اطمینان خاطر را در او ایجاد نمایید.

● با بستن طنابی بر شاخه‌ی درخت و قرار دادن تکه چوب مناسبی برای نشستن، یک تاب راحت برای کودک بسازید و به آرامی او را تاب دهید، و به وسیله‌ی تاب بازی مایه‌ی شادی و تفریح او را مهیا کنید.

با وجود معلولیت جسمی کودک، سعی کنید نشاط و شادی زیادی در او ایجاد کنید. اگر کودک بتواند حرکت عقب و جلو رفتن تاب را انجام دهد، این کار را به خودش واگذار کنید.

● یک جعبه‌ی محکم تهیه نمایید و کودک را تشویق کنید که از آن بالا رود و پایین بیاید و این کار را با حفظ تعادل، چندین بار تکرار نماید.

● او را تشویق کنید که از زیر مانع و از درون لوله‌های قطور به صورت خزیدن حرکت کند و این حرکت را در برنامه‌های بازی خود داشته باشد.

● به کودک بیاموزید که دانه‌های مختلف گیاهان را که دارای اندازه‌ها و رنگ‌های متفاوت هستند جمع آوری نماید. می‌توانید با سوراخ کردن آن‌ها تسبیحی بسازید و از کودک بخواهید که آن‌ها را بر اساس حجم و رنگ و شکل در جعبه‌های جدا قرار دهد و یا از آن‌ها به صورت جدا جدا تسبیح درست کند.

● تکه چوب‌هایی به دست کودکان بدهید تا با زدن چوب‌ها به یک دیگر آهنگی موزون تولید کنند و آن را با سرود و آواز هماهنگ کنید.

● دو چشم کودک را با پارچه‌ای ببندید و با استفاده از حس لامسه، شناختن چوب‌ها و حبوبات بازی قبل را از او بخواهید. هم چنین با استفاده از سایر لوازم مانند کلید و پول و ... قوه‌ی لامسه‌ی او را تقویت نمایید.

● کودک از نقاشی کردن بر روی شن به وسیله‌ی چوب لذت می‌برد. بعضی کودکان این کار را با دست راست و برخی با دست چپ انجام می‌دهند، پس کودک را راحت بگذارید تا با هر دست که بخواهد این کار را انجام دهد.

● تعدادی از بچه‌ها را جمع کنید تا بازی «جهت یابی از روی صدا» را با هم انجام دهند. این

بازی به این شکل انجام می‌گیرد: چشم یکی از بچه‌ها را با تکه‌ای پارچه ببندید تا سعی کند با تعقیب صدای سایر بچه‌ها، یکی از آن‌ها را بگیرد.

● کاغذی را به صورت لوله‌ی استوانه‌ای در آورید و به کودک دهید تا بر روی یک چشم خود قرار دهد و حرکات سایرین و حیوانات و پرندگان را از درون آن در نظر بگیرد.

● در این مرحله، کودک در مورد اشیا و مواد سازنده‌ی آن‌ها سؤال می‌کند؛ مثلاً علت پیدایش برخی موجودات را می‌پرسد. بنابراین لازم است در کنار او باشید و سعی کنید با صبر و حوصله به بهترین نحو ممکن به سؤالاتش پاسخ دهید. هم چنین می‌توانید بازی سؤال و جواب را با او داشته باشید، یعنی یک سؤال او می‌کند و شما پاسخ می‌دهید و سؤالی را شما طرح می‌نمایید تا او پاسخ دهد و به صورت متناوب سؤال و جواب به شکل یک بازی و تفریح ادامه پیدا می‌کند.

● کودکان بازی‌های نمایشی را دوست دارند. بنابراین لباس‌های قدیمی را به نشان کنید و بازیگری نقش‌های ساده را به آن‌ها محول نمایید تا حوادث و جریانات مربوط به اشخاص را نمایش دهند.

وقتی کودکان کاری را انجام می‌دهند، آن‌ها تشویق کنید که با بالاترین توان خویش آن را اجرا نمایند. لازم است که به کودک اعتماد به نفس لازم داده شود تا احساس نماید بدون کمک دیگران قادر به انجام کارهای مربوطه می‌باشد.

در این صورت، کودک مورد آموزش، به اعتماد به نفس و استقلال دلخواه می‌رسد.

● کودک به مرحله‌ای می‌رسد که کارهای بزرگترها را تقلید می‌نماید. لذا هنگامی که مادر (مرئی) به انجام کارهای منزل می‌پردازد، او به تقلید از مرئی، همان کارها را انجام می‌دهد. البته باید مقدمات کار را برایش مهیا نمایید.

● کودکان از بازی‌های گروهی لذت می‌برند. یکی از این بازی‌ها عبارت از این است که کودکی در وسط خود را به خواب می‌زند و سایر کودکان دور او حلقه زده، در حالی که دست‌های یک دیگر را گرفته‌اند حلقه وار دور او می‌چرخند، کودک به آرامی از خواب بیدار می‌شود و کودکی را که روبه رویش قرار دارد لمس می‌نماید، به این وسیله جای او با آن کودک عوض خواهد شد.

● کودکان غلتاندن و شوت کردن اشیا را دوست دارند و هر چیز کروی مانند توپ را به وسیله‌ی پا به حرکت در می‌آورند و لذت می‌برند.

● کودک می‌تواند با استفاده از یک تنه‌ی درخت استوانه‌ای شکل و سبک، تفریح سالمی داشته باشد و می‌تواند آن را به صورت یک حیوان یا گاو تصور کند و بر آن سوار شود.

- از کارهای بسیار مفید، قرار دادن شیئی مانند کتاب بر روی سر و حفظ توازن آن در حرکت است. هم‌چنین کودکان به وسیله طناب می‌توانند بازی‌های شاد و مفرحی داشته باشند.
- مثلاً طناب را روی زمین قرار دهند و روی آن راه بروند. هم‌چنین می‌توانند در یک سمت آن حرکت کنند و یا این که قدم اول را در یک سمت و قدم بعدی را در سمت دیگر طناب قرار دهند و حرکت کنند. فاصله‌ی قدم‌ها به اندازه‌ی یک پا برداشته شود.
- آویزان شدن به طناب و بالا رفتن از آن نیز می‌تواند بازی شاد و تفریح سالمی باشد.
- در یک بوستان و تفریحگاه سرسبز و پر درخت با کودک همراه شوید و در جهت آشنا نمودن او با طبیعت، رودها، نباتات، حیوانات و پرندگان با او صحبت نمایید و سعی کنید که توجهش به طبیعت جلب گردد. تفاوت بین پستی‌ها و بلندی‌های رودها و دریاچه‌ها، درختان و بوته‌ها را برایش تعریف نمایید.
- کودک را تشویق نمایید که چیزهای موجود در طبیعت را جمع آوری کند؛ مثلاً پره‌های مختلف پرندگان، برگ درختان، شکوفه‌های مختلف و سنگ ریزه در دسته بندی نماید و آن‌ها را بر اساس شکل، حجم، رنگ و یا شکل ملموس (زبری یا نرمی) و میزان درجه حرارت طبقه‌بندی کند.
- اگر گوشه‌ای از باغچه را به کودک اختصاص دهید، بسیار لذت خواهد برد. شما نیز باید شیوه‌های کاشتن بذرها را به او بیاموزید و بر آن نظارت و مراقبت داشته باشید و تا مرحله‌ی رشد و نمو گیاه، راهنمایی‌های لازم را بنمایید. مسلماً رسیدگی به باغچه و سبزیجات برای کودک بسیار لذتبخش خواهد بود.
- کارت‌هایی که تصاویر اشیای جمع‌آوری شده بر آن شکل گرفته، در اختیارش قرار دهید تا بازی‌های مختلف و ابتکاری با کارت‌ها انجام دهد.
- به او در ساختن یک بادبادک کمک کنید تا با مساعدت شما آن را به پرواز درآورد.
- هنگامی که سایر اعضای خانواده کارهای روزمره‌ی خود را انجام می‌دهند، باید به کودک اجازه دهید که به آن‌ها کمک کند تا با مسئولیت‌های ساده و معمولی آشنا شود. در حالی که مشغول پخت و پز و انجام کارهای خانه هستید، او را به کار گیرید و در خرید از او کمک بخواهید. هم‌چنین رعایت حقوق کوچک‌ترها را نیز به او بیاموزید. مسائل و سؤالاتی را طرح کنید و از او بخواهید تا راه حل و پاسخ آن‌ها را ارائه نماید، هم‌چنین مثال‌هایی ذکر کند. بازی با اعداد و آشنایی با عدد را به او بیاموزید.
- اشکال و تصاویر مختلف را که به صورت قطعه‌های مجزا هستند از شکل خود خارج سازید و از کودک بخواهید که با چیدن قطعات در کنار هم، تصویر اصلی را مرتب کند.

- با کشیدن راه‌های پیچ در پیچ و گمراه کننده بر روی صفحه‌ی کاغذ، از کودک بخواهید که مسیر صحیح را پیدا کند. می‌توانید مدادی به او بدهید تا با رسم کردن خطی راه صحیح را مشخص کند و یا با استفاده از انگشت این کار را انجام دهد.
- لازم است کودک تصاویر مختلف از شکل‌های گوناگون را که در هم کشیده شده‌اند از یک دیگر تفکیک نماید؛ مثلاً در تصویر مقابل بتواند شکل سه ماهی را تشخیص دهد.
- کودک خط خطی کردن و نقاشی کردن را دوست دارد.
- می‌توانید از کودک بخواهید که این کار را با قطعه‌ی چوبی بر روی شن‌ها انجام دهد یا این که مداد و کاغذ را در اختیارش بگذارید تا کارهای مذکور را انجام دهد.
- کتابی در اختیارش قرار دهید تا آن را ورق بزند و شما به شرح تصاویر آن پردازید.
- حروف الفبا را به کودک یاد دهید و پیدا نمودن حروف خاص در کتاب را از او بخواهید.
- بالا رفتن از درخت و ساختن خانه بر روی آن نیز می‌تواند تفریح خوبی برای کودک باشد. البته موارد احتیاط باید رعایت شود.
- آویزان شدن و تاب بازی با دستان خود (بارفیکس) روی شاخه‌ی درخت تفریح مناسبی است.
- یا این که لاستیک مستعمل اتومبیل را با طناب به یک درخت ببندید (شکل مقابل) و وسیله‌ای برای تاب بازی مهیا نمایید.
- پریدن از روی طنابی که دو سر آن را دیگران گرفته باشند یا به درخت بسته شده باشد، باعث تفریح و شادی کودک می‌شود.
- طناب بازی نیز برای کودک شادی آور است.
- حرکت دادن یک حلقه‌ی دایره‌ای شکل با به حرکت درآوردن باسن و دو پهلو.
- گرفتن دو پا به وسیله‌ی فرد دیگری و حرکت بر روی دست‌ها (مانند چرخ دستی).
- بازی پرش از روی فرد دیگری در حالی که او خم شده و با دست به زانو یا به زمین تکیه نموده است.
- انداختن چوب درون دایره‌هایی که بر روی زمین رسم شده‌اند و دارای فواصل مشخص هستند.
- پریدن یا لی‌لی کردن بر شکل‌های ترسیم شده روی زمین (تکه بازی).
- غلتاندن حلقه و تاپر، با استفاده از دو دست یا یک تکه چوب.
- با استفاده از تکه‌های چوب و تخته و میخ و مقوّا و چسب، چیزهای مفید مانند میز، گاری، و ... توسط کودک به کمک و راهنمایی شما ساخته شود.

● آب بازی و شنا نیز تفریح بسیار مناسب و خوبی است.

سوالاتی در باره‌ی مجموعه‌ی آموزشی

(یکی از افراد خانواده که مسئولیت آموزش کودک معلول را عهده‌دار است، پاسخ دهد.)

برای رفع معایب و نواقص این مجموعه، به یاری و کمک شما احتیاج است. مایلیم با سختی‌های عملی که در حین آموزش در مقابل شما قرار داشت، آشنا شویم، لذا در موقعیت‌های مناسب، راهنمای محلی پرسش‌های زیر را به کار می‌برد و چنانچه پاسخ گویی به سوالات مطرح شده، مشکل بود، از مربی و راهنمای محلی کمک بخواهید.

۱- تاریخ روز

۲- نام

۳- محل سکونت

۴- نام کودک معلول

۵- سن کودک معلول

۶- جنس کودک معلول

۷- چه نسبتی با او دارید؟

۸- میزان تحصیلات شما

۹- این مجموعه‌ی آموزشی را چه مدتی به کار بردید؟ _____ یک هفته / چند هفته

_____ یک ماه / چند ماه

_____ یک سال / چند سال

۱۰- آیا در مجموعه‌ی آموزشی با موضوعی که برایتان قابل درک نباشد مواجه شدید؟

بلی خیر

۱۱- اگر پاسخ شما به سؤال ۱۰ «بلی» باشد، شماره‌ی صفحه و سه کلمه‌ی اول موضوع را در زیر بنویسید.

سه کلمه‌ی اول موضوع

صفحه

۱۲- آیا تصاویر مجموعه‌ی آموزشی کافی بودند؟ بلی خیر

۱۳- آیا شکل‌ها و تصاویر، در فهم مطالب مربوط به مجموعه‌ی آموزشی به شما کمک کرده‌اند؟ بلی خیر

۱۴- اگر پاسخ شما به سؤال ۱۳ «خیر» باشد، در جدول زیر شماره‌ی صفحه و سه کلمه‌ی مربوط به موضوع و اشکال مورد نظر را بنویسید.

صفحه سه کلمه‌ی اول موضوع

۱۵- آیا در آموزش به کمک دیگری احتیاج پیدا کردید؟

بلی خیر

۱۶- اگر پاسخ شما به سؤال ۱۵ «بلی» باشد، نوع کمکی که احتیاج داشتید بنویسید.

۱۷- اگر جواب شما به سؤال ۱۵ «بلی» باشد، آیا از کسی کمک

گرفتید؟ بلی خیر

۱۸- اگر پاسخ شما به سؤال ۱۷ «خیر» باشد، دلیل عدم دریافت کمک از دیگران را بنویسید.

۱۹- آیا کمک‌هایی که نیاز داشتید، به دست آوردید؟ بلی خیر

۲۰- آیا مجموعه‌ی آموزشی برای فرد معلول مفید بود؟ بلی خیر

۲۱- اگر پاسخ شما به سؤال ۲۰ «بلی» باشد، نوع فایده و کمک مجموعه‌ی آموزشی به کودک معلول چه بوده است؟

۲۲- اگر پاسخ شما به سؤال ۲۰ «خیر» باشد، آیا می‌توانید بنویسید که چرا مجموعه‌ی مذکور برای فرد معلول مورد آموزش شما مفید نبود؟

۲۳- آیا پیشنهاد خاصی که مجموعه‌ی آموزشی را بهتر نماید و نواقص آن را برطرف کند دارید؟ در صورت امکان بنویسید.

از همکاری شما سپاسگزاریم.

لطفاً این پرسشنامه را به مربی
و راهنمای محلی تحویل دهید.

۴- مجموعه‌ی آموزشی برای یکی از افراد خانواده‌ی کودک نابینا یا نیمه‌بینا (چهار ساله یا بیشتر) - آموزشی تحرک و جهت یابی

● افراد نابینا معمولاً در داخل خانه یا بیرون از خانه در یک مکان ثابت قرار می‌گیرند و نمی‌توانند در محله‌ی خود تردد نمایند. آموزش جهت یابی و تحرک به آنان کمک می‌کند تا بدون کمک دیگران در محل تردد نمایند و کارهای اولیّه‌ی خود را انجام دهند؛ کودکان نیز به راحتی بتوانند به مدرسه بروند، بتوانند در تمام کارهای خانواده مشارکت کنند و وظایف محوله را به نحو احسن انجام دهند.

هدف این مجموعه

هنگامی که این مجموعه‌ی آموزشی را به کار می‌برید باید در نهایت فرد مورد آموزش بتواند جهت یابی و تحرک لازم را داشته باشد.

آغاز این آموزش‌ها از چهار سالگی یا بیشتر است. این آموزش‌ها کودک را مستقل می‌کند. البته آموزش کودکان و بزرگ‌ترها به یک شیوه و طریق است.

● فرد مورد آموزش شما ممکن است که مقدار کمی بینایی داشته و یا نابینای مطلق باشد؛ لذا با پرورش و تقویت حس لامسه و یا درک محیط اطراف، با به کارگیری بینایی کمی که دارد، آموزش‌های لازم به او داده شود.

● بعضی از اشخاص در تاریکی شب مشکل بینایی دارند. اگر شخص مورد آموزش شما چنین وضعیتی دارد، ابتدا آموزش‌های مذکور را در روز و روشنایی به کار ببندید؛ زیرا در این مواقع از بینایی ضعیف خود بهره می‌برد. هنگامی که توانایی تحرک در روشنایی را به دست آورد، همین آموزش‌ها را در شب و تاریکی انجام دهید تا در تاریکی هم توانایی انجام کارها را داشته باشد.

● در خانه، باغ و بوستان با او همراه شوید. در هنگام راه رفتن به اندازه‌ی نیم قدم از او جلوتر باشید تا مسیر حرکت را متوجه شود.

● اگر فرد مورد آموزش کودک است، دست او را بگیرید و بگذارید کم‌کم یاد بگیرد که به دنبال شما حرکت کند.

● اگر شخص مورد آموزش بزرگسال است، بگذارید که پشت سر شما حرکت کند و دستش را روی کتف شما قرار دهد یا این که ساعد شما را بگیرد.

● در حالی که با او راه می‌روید درباره‌ی طبیعت اطراف سخن بگویید و در صورت امکان، نوع زمینی را که روی آن قدم می‌زنید به او بگویید؛ مثلاً روی زمین خاکی یا سنی و یا چمنزار و ... که راه می‌روید درباره‌ی خصوصیات آن صحبت کنید تا او به وسیله‌ی قدم‌هایش بتواند نوع زمین را تشخیص دهد.

● به کودک گوش دادن دقیق را بیاموزید تا انواع صداها را بشناسد. از او بخواهید که جهت صداها را تشخیص دهد و به شما بگوید. همچنین بُعد مسافت منبع صدا را حدس بزند. چگونگی حرکت صدا را از او پرسید. به او بیاموزید که صداها معمولی را در شلوغی‌ها و سر و صداها را دیگر تشخیص دهد. و به این ترتیب به او یاد دهید که به کمک شنیدن صداها، فاصله‌ها را تشخیص دهد.

● در گردشگاه‌های اطراف روستا با او حرکت کنید و آسیب‌هایی که توسط موانعی مانند سنگ‌ها، حفره‌ها، چاله‌ها، نهرها، درختان و ... پیش می‌آیند برایش شرح دهید. بگذارید خودش این اشیا را با دست و قدم‌هایش لمس کند و نشانه‌های وجود این عوارض را بشناسد. درباره‌ی کارهای مردم مخصوصاً همسن و سال‌هایش با او صحبت کنید. سگ و گربه و دیگر حیوانات مانند گاو و گوسفند و مرغ و ... را برایش توصیف کنید و اجازه دهید این حیوانات را با دست لمس کند.

لازم است به او بیاموزید که اشیا را با دست لمس کند.

● بعد از مدتی به او بیاموزید که بدون گرفتن دست شما یا گذاشتن دست بر شانه‌ی شما، در کنارتان حرکت کند، و همان‌طور که به راه رفتن ادامه می‌دهد صحبت‌های خود را دنبال کنید و با تکرار و تشریح گفته‌ها، به آموزش او و درک محیط اطراف کمک کنید. هنگامی که با او سخن می‌گویید او نزدیک بودن فاصله بین شما و خود را متوجه می‌شود. این که او را مخاطب قرار داده‌اید برایش مهم است، لذا سعی در یادگیری می‌نماید. نباید او را تنها بگذارید، مگر این که موقعیت محل توقف را برایش شرح دهید و یا این که از زمان مراجعت خود او را مطلع سازید.

● اشیا موجود در منزل را برایش توصیف نمایید و شیوه‌ی حرکت درون منزل را برایش شرح دهید و اجازه بدهید که درون منزل تردد و حرکت داشته باشد و اشیا را توصیف شده را لمس کند تا برداشت و فهم کلی از درون خانه برایش حاصل شود. تکرار و ممارست زیاد این موارد ضروری است.

● به او بیاموزید که در منزل و باغ بدون کمک دیگران راه خود را پیدا کند و به تنهایی به دستشویی برود.

- به منظور یاد دادن جهت یابی‌ها برای کارهای ضروری لازم است نشانه‌های ثابتی مانند در، دیوار و درخت و ... را برایش علامت گذاری کنید که آن‌ها را به ذهن خود بسپارد. باید بداند که چه مواقعی بچرخد و تغییر مسیر لازم را چه هنگام انجام دهد.
- هنگامی که او را آموزش می‌دهید که بدون گرفتن دست شما به تنهایی راه برود، لازم است که در پشت سرش حرکت کنید ولی او باید احساس کند که تنهاست.
- اشیای مختلف را در مسیرش قرار دهید و به او بیاموزید که چگونه به وسیله‌ی قدم‌هایش به وجود این موانع پی ببرد و از کنار آن‌ها بگذرد. هم‌چنین برای آگاهی از اشیای احتمالی می‌تواند دستان خود را دراز کند و اطراف خود را بررسی نماید.
- اگر مانعی در سر راه باشد مانند دیوار و هر چیز دیگر با توجه به صدای قدم‌ها و انعکاس صداها و تفاوت صداها می‌تواند شناخت لازم و کافی نسبت به آن موانع پیدا کند.
- ممکن است که شخص زمین بخورد و ترس از زمین خوردن مجدد، قدرت تحرک و جابه‌جایی را از او بگیرد. لذا بگذارید چند بار به زمین بخورد و کیفیت به کارگیری دو دست در هنگام زمین خوردن را به او یاد دهید. به او بیاموزید که هنگام سقوط و زمین خوردن زانوان خود را خم کند. و یا به پهلو قرار بگیرد تا از آسیب جدی در امان باشد.
- راه رفتن روی زمین‌های ناهموار را به او یاد دهید تا نسبت به حفظ تعادل و توازن خویش به هنگام حرکت، توانایی لازم را به دست آورد.
- حالا باید راه رفتن در منزل و باغ را به او یاد داده باشید. می‌توانید به او یاد دهید که با به کارگیری عصا در مناطق همجوار حرکت کند. البته بعضی افراد بدون عصا در مناطق همجوار محل سکونت خود تردد می‌کنند. اگر شخص مورد آموزش شما چنین وضعیتی داشته باشد، نیاز به آموزش طرز استفاده از عصا را ندارد.

چگونگی آموزش استفاده از عصا

- اولاً عصا را طوری انتخاب کنید که گرفتن آن برای شخص راحت باشد و وزن زیادی نداشته باشد. می‌توانید از شاخه‌ی درخت نیز استفاده کنید. طول آن باید مناسب و خمیدگی و انحنا نداشته باشد. ارتفاع آن باید به اندازه‌ی فاصله‌ی زمین تا زیر شانه باشد.
- هنگامی که عصا را به دست می‌گیرد، باید نوک آن یک متر جلوتر به زمین بخورد. باید قسمت پایین خمیدگی درازتر عصا را با کف دست بگیرد، به طوری که پشت دست به جلو باشد. عصا باید طوری گرفته شود که همواره قسمت انتهایی آن زمین را لمس کند و یا فاصله‌ای جزئی با زمین داشته باشد.

● به او یاد دهید که به کمک عصا می‌تواند نسبت به اشیا و موانع آشنایی پیدا کند و از آسیب‌های جدی احتمالی محفوظ بماند. تماس عصا با اشیا، صداهای گوناگونی دارد، باید بیاموزد که صداها را تمییز دهد و به این وسیله متوجه‌ی شیء مقابل شود و بتواند با دست دیگرش که آزاد است اشیا را لمس نماید.

● به شخص بیاموزید که عصا را مقابل خود قرار دهد و حرکت کند. او باید یاد بگیرد که بتواند با هر دو دست عصا را بگیرد.

البته ممکن است که برای آموزش گرفتن عصا، و راه رفتن با عصا وقت زیادی صرف کنید.

باید در تکرار و انجام متوالی، یاد دادن را کامل کنید.

هنگامی که مرحله‌ای از آموزش را یاد گرفت، باید او را تشویق کنید و به او بفهمانید که

کار را

به خوبی انجام داده است. باید اطمینان پیدا کند که توانسته است خوب یاد بگیرد؛ زیرا این تلقی باعث می‌شود که اعتماد به نفس او در آموزش‌های بعدی تأثیر بهتری داشته باشد.

● بعد از آن به او یاد دهید که در حال راه رفتن، عصا را حرکت دهد. عصا را باید مستقیم بگیرد و انگشت اشاره روبه رو باشد. دست باید کاملاً کشیده و راه راست و در امتداد عصا باشد.

● باید عصا را از سمت چپ به راست و از راست به چپ و به شکل زیگززاک و رفتن به جلو حرکت دهد. نوک عصا باید در دو طرف به زمین اصابت کند و نقطه‌ی اصابت آن تقریباً مقابل قدم‌ها باشد تا در صورت وجود مانع، قبل از برداشتن قدم متوجه شود. فاصله‌ی حرکت عصا به چپ و راست باید به اندازه‌ی عرض شانه‌ی او باشد. هر بار که عصا با زمین اصابت می‌کند، قدم سمت آن به جلو برداشته می‌شود. و با تماس عصا در سمت دیگر، قدم آن سمت برداشته می‌شود.

● اینک از او بخواهید که چند متر با استفاده از عصا به جلو حرکت کند، و چند بار این کار را انجام دهد. البته تذکرات و راهنمایی‌های لازم را به او بدهید. بعد از آن، دوباره تکرار کنید اما بدون تذکر و فقط مراقب حرکت باشید. بگذارید صدمات جزئی را ببیند و با درخت و سنگ و ... برخورد کند تا متوجه شود که اگر عصا را خوب به کار نگیرد، اذیت خواهد شد.

● به همین شکل در مناطق همجوار و در مسیر مدرسه، مسجد، بازار و اماکن اجتماعی دیگر، با او همراه شوید. بگذارید که اطراف خود را درک کند؛ زیرا همین عامل در جابه‌جا شدن او تأثیر خوب خواهد داشت. باید صدای خودروها را بشناسد تا در عبور از خیابان‌ها راحت‌تر

باشد. باید صدای حیوانات و بوی فضولات را تشخیص دهد تا در هنگام راه رفتن از آن‌ها دور شود. باید در بازار، با کمک بوی غذاها، سالن‌های غذاخوری و محل‌های مشابه را تشخیص دهد. همچنین با درک وضعیت جوی و اختلاف دما و حرارت، وقت و زمان را بفهمد. بعد از آن بگذارید که خودش راه و مسیر جدیدی را کشف کند و ادامه دهد و راه بازگشت آن را خودش تعیین کند. باید بالا رفتن از پله را یاد بگیرد.

● با کمک عصا، ارتفاع بین پله‌ها را متوجه می‌شود و به این شکل قدم بالاتر را بر می‌دارد.
● باید بتواند در مناطق کوهستانی و سنگی راه برود و اگر راه رفتن در چنین مناطقی برایش مشکل بود باید راهنمایی‌ها و توجیه لازم را بنماید. می‌توانید با کمک عصا در چنین مناطقی حرکت کنید و یک سر عصا را به دست او و سر دیگرش را در دست خود بگیرید و در جلو حرکت کنید و او نیز پشت سر شما قدم بردارد.

● می‌توان از حیوانات اهلی و تربیت شده مانند الاغ یا سگ، در جا به جا شدن نابینا به عنوان راهنما استفاده کرد.

● بعد از آن اجازه دهید که خودش راه‌های ناشناخته را برود و راه بازگشت را تشخیص دهد.
● از شش تا هشت سالگی و یا بیشتر می‌توانید عبور از خیابان و استفاده از وسایل حمل و نقل عمومی را به او بیاموزید. در راه‌های کوچک و جاده‌های خلوت با گوش دادن به صداها و حصول اطمینان از امن بودن راه می‌تواند عرض آن‌ها را طی کند. در جاده‌ها و خیابان‌های پر رفت و آمد باید به او یاد دهید که از شخص دیگری کمک بخواهد تا او را از عرض خیابان رد کند.

● هنگامی که برای اولین بار آموزش استفاده از اتوبوس و وسایل نقلیه عمومی را می‌دهید، باید زمانی را انتخاب کنید که ازدحام نباشد تا بتوانید به راحتی داخل اتوبوس را برایش شرح دهید و به او بیاموزید که از سایر مسافری شماره‌ی خط و مسیر مشخص اتوبوس و ایستگاه مورد نظرش را بپرسد تا در همان جایی که در نظر است پیاده شود.

اینک جابه جا شدن و انجام کارهای اولیّه را انجام می‌دهد. کودکان نابینا در این مرحله باید بتوانند به تنهایی به مدرسه بروند و بزرگسالان نیز به تنهایی برای انجام کارهای خود بدون کمک دیگران اقدام نمایند. آن‌ها باید بتوانند به بازار بروند، یا از چاه آب بیاورند، به دیدار دوستان و همسایگان خود بروند.

نتیجه

هنگامی که احساس کردید آموزش این مجموعه به حد کافی صورت گرفته است به سؤالات زیر جواب دهید.

پاسخ صحیح به شما کمک می‌کند که تأثیر آموزش خود را در فرد معلول متوجه شوید و بفهمید که آیا توانایی تردد به اماکن مختلف را پیدا نموده است یا خیر. حرکت و رفت و آمد او را در نظر بگیرید و با دقت و توجه کامل، در مقابل سؤالات زیر در جدول، با «بلی» یا «خیر» پاسخ دهید.

پاسخ		سؤالات
خیر	بلی	موضوع
		آیا به تنهایی در خانه تردد می‌کند؟
		آیا به تنهایی به دستشویی می‌رود؟
		می‌تواند به بیرون از منزل برود؟
		آیا به مدرسه یا محل کار می‌رود؟
		به تنهایی در روستا(محلّه) رفت و آمد می‌نماید؟
		می‌تواند از خیابان عبور کند؟
		آیا به تنهایی سوار وسایل نقلیه‌ی عمومی می‌شود؟

اگر پاسخ همه‌ی سؤالات «بلی» باشد، شما موفق به آموزش او شده‌اید. او می‌تواند به این جا و آن جا برود.

و اگر پاسخ هر یک از موضوعات فوق «خیر» باشد، شخص مورد نظر، آموزش لازم را ندیده است و علت عدم آموزش او، به یکی از سبب‌های ذیل مربوط می‌شود:

- ۱- او به این آموزش‌ها و موضوعات آن نیاز ندارد، در این صورت می‌توانید آموزش و به کارگیری این مجموعه را متوقف سازید.

- ۲- ممکن است که وقت کافی و مناسب جهت آموزش این مجموعه به کار نگرفته باشید. لذا باید استمرار و مداومت در آموزش صورت گیرد تا کارهای مورد نظر را به راحتی انجام دهد.

- ۳- ممکن است شیوه‌ی صحیح آموزش را به کار نبرده باشید، پس مجموعه‌ی آموزشی را از

اول به کار ببرید و او را آموزش دهید تا موقعی که از عهده‌ی انجام موضوعات مورد نظر بر آید.
۴- شخص مورد نظر قدرت انجام این کارها را ندارد و نیاز به کمک و مساعدت دارد،
می‌توانید به کارگیری این مجموعه‌ی آموزشی را متوقف کنید.

سوالاتی درباره‌ی مجموعه‌ی آموزشی

(یکی از افراد خانواده که عهده‌دار آموزش شخص ناییناست، پاسخ دهد.)

برای ارتقای سطح مجموعه‌ی آموزشی به کمک شما احتیاج است. مایلیم که به نحو دقیق نسبت به سختی‌هایی که در به کارگیری این مجموعه، با آن‌ها مواجه بودید آشنا شویم، لذا مربی محلی و راهنمای آموزشی از شما سؤالات زیر را می‌پرسد. اگر پاسخ به سؤالات برایتان مشکل بود، از راهنمای محلی کمک بگیرید.

۱- تاریخ روز

۲- نام

۳- محل سکونت

۴- نام شخص معلول

۵- سن شخص معلول

۶- جنس شخص معلول

۷- چه نسبتی با او دارید؟

۸- میزان تحصیلات شما

۹- این مجموعه‌ی آموزشی را در چه مدت به کار بردید؟ _____ یک هفته / چند هفته

_____ یک ماه / چند ماه

_____ یک سال / چند سال

۱۰- آیا با آموزش‌هایی برخوردار کرده‌اید که آن‌ها را متوجه نشده باشید؟ بلی خیر

۱۱- اگر پاسخ شما به سؤال ۱۰ «بلی» باشد، لطفاً شماره‌ی صفحه و سه کلمه‌ی اول موضوع را بنویسید.

سه کلمه‌ی اول موضوع

صفحه

۱۲- آیا تصاویر و شکل‌های موجود در مجموعه کافی بودند؟ بلی خیر

۱۳- آیا تصاویر و شکل‌ها در انجام آموزش این مجموعه، به شما کمک کردند؟ بلی خیر

۱۴- اگر جواب شما به سؤال ۱۳ «خیر» باشد، در جدول زیر شماره‌ی صفحه و سه کلمه‌ی اول مربوط به تصویر مورد نظر را بنویسید.

سه کلمه‌ی اول موضوع

صفحه

۱۵- در انجام آموزش به کمک و مساعدت دیگران احتیاج داشتید؟

بلی خیر

۱۶- اگر جواب سؤال ۱۵ «بلی» بود، نوع کمک و مساعدت مورد نیاز شما چه بوده است؟

۱۷- اگر پاسخ شما به سؤال ۱۵ «بلی» بود، آیا از کسی کمکی خواستید؟

بلی خیر

۱۸- اگر پاسخ شما به سؤال ۱۷ «خیر» بود، علت عدم درخواست کمک چه بوده است؟

۱۹- آیا کمک مورد نظر را به دست آوردید؟

بلی خیر

۲۰- آیا مجموعه‌ی آموزشی به شخص معلول کمک کرد؟

بلی خیر

۲۱- اگر پاسخ شما به سؤال ۲۰ «بلی» باشد، نوع کمک و چگونگی آن را به شخص معلول بنویسید.

۲۲- و اگر پاسخ شما به سؤال ۲۰ «خیر» باشد، آیا می‌توانید بنویسید به چه علت این مجموعه

نتوانسته است برای فرد معلول مفید باشد؟

۲۳- آیا پیشنهادی برای تغییرات در این مجموعه‌ی آموزشی دارید؟ اگر پیشنهادی دارید
بنویسید.

از همکاری شما سپاسگزاریم.
لطفاً این پرسشنامه را به مربی
محلی تحویل دهید.

۵- مجموعه‌ی آموزشی برای یکی از افراد خانواده‌ی شخص ناپینا (دوساله به بالا) - آموزش انجام کارهای شخصی

درست است که افراد ناپینا از نعمت دیدن محروم‌اند ولی می‌توان به آنها آموزش‌های لازم را داد تا در کارهای خود استقلال پیدا کنند، در خوردن غذا و آشامیدن احتیاج به کمک دیگران نداشته باشند و به راحتی کارهای شخصی خود را از قبیل استحمام و لباس پوشیدن و رفتن به دستشویی را انجام دهند.

هدف این مجموعه

وقتی این آموزش داده شد، فرد مورد آموزش باید بتواند غذا و نوشیدنی خود را میل کند و از عهده‌ی استحمام، لباس پوشیدن و رفتن به دستشویی برآید. اگر فرد مورد آموزش شما، از مقدار اندکی بینایی برخوردار باشد، لازم است به او یاد دهید تا از این مقدار بینایی خود استفاده کند و کارهای شخصی خود را انجام دهد.

تناول غذا

مردم با استفاده از روش‌های گوناگون غذا می‌خورند، بعضی با یک دست و برخی دیگر هر دو دست را به کار می‌گیرند و بعضی از ظرف‌هایی برای بردن غذا به دهان استفاده می‌کنند و بعضی نیز از قاشق استفاده می‌نمایند. شما بر اساس روش معمول او را آموزش دهید. غذاهای جامد مانند گوشت با کمک دست خورده می‌شود و غذاهای مایع مانند سوپ و امثال آن را با فنجان و یا کاسه می‌خورند.

تذکرات لازم در حین آموزش غذا خوردن

- لازم است که قبل از هر وعده غذا و بعد از آن دست‌های خود را بشوید.
- شیوه‌ای را آموزش دهید که ناپینای مورد نظر قبل از معلولیت به کار می‌برده است. لازم است کودکان ناپینا را به شیوه‌ی غذا خوردن معمول در خانه آموزش دهید تا احساس کمبود نکنند. تنها در مواقعی می‌توانید روش دیگری را آموزش دهید که آموزش روش معمول غیر ممکن باشد.
- بهتر است که از دست خود برای خوردن غذا استفاده کند؛ زیرا با کمک انگشتان خود، قدرت تمیز و تشخیص غذاها را پیدا می‌کند و به گرم بودن یا خنک بودن غذا پی می‌برد.
- ابتدا باید کنار او بنشیند و او را نسبت به غذاهایی که می‌خورد آشنا سازید تا به تدریج به

- کمک حس لامسه و بویایی، نسبت به انواع غذاها آشنا شود.
- همیشه محلّ ثابتی برای خوردن غذا در نظر بگیرید و سفره را همیشه به یک ترتیب بچینید تا شخص مورد آموزش بتواند اشیای مورد نیاز را پیدا کند.
- اگر غذا را در سینی قرار می‌دهید، حتماً به یک ترتیب بچینید؛ زیرا آسان‌تر به غذاها دسترسی پیدا می‌کند.

نوشیدن آب و دیگر مایعات

- لازم است لیوان آب یا نوشابه را در جای همیشگی قرار دهید تا دسترسی به آن برایش آسان باشد، اگر جای لیوان را عوض کنید، ممکن است آن را سرنگون کند.
- هنگامی که شخص مورد آموزش شما کار جدیدی را می‌آموزد، کاری کنید که خوشحالی شما را درک کند، به او نشان دهید که به خاطر موفقیت او خوشحال هستید، و کاری کنید که با اعتماد به نفس بیشتر در جهت یادگیری قدم بردارد.

پاکیزگی و نظافت

- لازم است که به شخص رعایت نظافت و تمیزی را بیاموزید و جدّیت و تلاش در حفظ بهداشت را به او یاد دهید تا در مقابل امراض خود را حفظ کند؛ زیرا افراد نابینا در مقایسه با افراد معمولی، به هنگام بیماری دچار ناتوانی و عجز بیشتری می‌شوند.
- باید به او یاد دهید که هر روز سر و بدن خود را با آب و صابون بشوید. اگر توانایی حرکت و جا به جا شدن را دارد، باید به او یاد دهید که به مانند سایر اعضای خانواده استحمام کند؛ در حوض و استخر یا با استفاده از سطل آب و در کنار چاه و رودخانه.
- لازم است که بعد از استحمام لباس‌های تمیز بپوشد، پس به او یاد دهید که هر روز لباس‌هایش را بشوید.
- به او یاد دهید که هر روز صبح دندان‌هایش را مسواک کند، و این کار را با انگشت یا مسواک انجام دهد. به او بیاموزید که در تمیز کردن دندان‌ها، مواظب لثه‌های خود باشد. تأکید کنید که دندان‌هایش را از بیرون و داخل و بالا تمیز کند. در صورتی که خمیر دندان نباشد، این کار را می‌توانید با پودر ذغال و نمک انجام دهید.
- هنگامی که تحرک و جهت‌یابی او کامل شد، به او یاد دهید که مانند دیگران از دستشویی استفاده کند و مثل افراد خانواده در توالت بنشیند.
- به او بیاموزید که بعد از توالت کردن حتماً خود را تمیز بشوید.

● سپس دست‌های خود را با آب و صابون بشوید.

پوشیدن لباس‌ها

باید لباس‌هایش مانند لباس‌های سایر مردم در اجتماع باشد.

● البته ممکن است که بچه‌های عادی لباس‌های خاصی را به تن کنند، هیچ اشکال خاصی ندارد که کودک نابینا هم مانند آن‌ها لباس بپوشد. باید بتواند مانند دیگران لباس‌های خود را به راحتی به تن کند.

مسکن

● شخص مورد آموزش باید مسکن امن و محل زندگی مناسبی داشته باشد. اگر منزل او احتیاج به مرمت و تعمیر دارد با افراد صلاحیت دار در جامعه صحبت کنید و امکانات لازم را برایش مهیا سازید.

آموزش شناخت پول رایج

● شخص نابینا از روی اندازه و قطر، با پول‌ها آشنایی پیدا می‌کند و مبالغ آن‌ها را تشخیص می‌دهد.

نتیجه

اگر تشخیص دادید که باید آموزش‌های این مجموعه را خاتمه دهید، قبل از آن به سؤالات زیر پاسخ بدهید، زیرا با توجه به پاسخ‌های مربوطه، متوجه می‌شوید که توانایی‌های مورد نظر این مجموعه در فرد معلول حاصل شده است یا خیر.

حرکات، کردار و رفتار شخص مورد آموزش را در نظر بگیرید و با جواب «بلی» یا «خیر» در جدول زیر، به سؤالات پاسخ دهید.

پاسخ		سؤالات
خیر	بلی	موضوع
		آیا به تنهایی و بدون کمک غذای خود را می‌خورد؟
		آیا به تنهایی و بدون کمک آب را در لیوان می‌ریزد و می‌نوشد؟
		آیا به تنهایی و بدون کمک استحمام می‌کند؟
		آیا دندان‌های خود را مسواک می‌کند؟
		آیا از دستشویی استفاده‌ی صحیح می‌نماید و خود را تمیز و طاهر می‌کند؟
		آیا به تنهایی و بدون کمک لباس‌هایش را می‌پوشد؟
		آیا اسکناس‌ها و سکه‌های پول را تشخیص می‌دهد؟

اگر پاسخ سؤالات فوق «بلی» باشد، شخص مورد آموزش توانایی محافظت از خود را دارد و می‌توانید آموزش را متوقف سازید.

و اگر پاسخ هر یک از سؤالات «خیر» باشد، شخص مورد آموزش هنوز توانایی محافظت از خود و انجام کارهای شخصی را به دست نیاورده است، که این نارسایی به یکی از عوامل زیر مربوط می‌شود:

- ۱- شما به اندازه‌ی کافی به آموزش او نپرداخته‌اید. پس آموزش‌ها را استمرار دهید تا بتواند وظایف مورد نظر در این مجموعه را به خوبی بیاموزد و از عهده‌ی آن‌ها برآید.
- ۲- شما نتوانسته‌اید شیوه‌ی مناسب و صحیح آموزش را به کار گیرید. بنابراین بار دیگر این امور مهم را آموزش دهید تا هنگامی که توانایی انجام موضوعات مورد نظر را به دست آورد. در این صورت می‌توانید آموزش را متوقف سازید.
- ۳- ممکن است که شخص مورد آموزش توانایی انجام این موارد را نداشته و احتیاج به کمک مستمر داشته باشد و می‌توان آموزش‌های این مجموعه را متوقف ساخت.

سؤالاتی درباره‌ی مجموعه‌ی آموزشی

(یکی از افراد خانواده که مسئولیت آموزش فرد نابینا را عهده‌دار است، پاسخ دهد.)

برای رفع معایب و نواقص این مجموعه‌ی آموزشی به همکاری جدی شما احتیاج داریم. می‌خواهیم با مشکلاتی که در حین به‌کارگیری این آموزش‌ها برایتان پیش آمده است آشنا شویم. لذا مرتباً و راهنمای محلی سؤالات زیر را از شما می‌نماید و شما باید با جدیت و تلاش در پاسخ دادن به سؤالات با او همکاری کنید. چنانچه پاسخ دادن به سؤال یا سؤالاتی برایتان مشکل است، از او راهنمایی و کمک بخواهید.

۱- تاریخ روز

۲- نام

۳- محل سکونت

۴- نام شخص معلول

۵- سن شخص معلول

۶- جنس شخص معلول

۷- چه نسبتی با او دارید؟

۸- میزان تحصیلات شما

۹- این مجموعه‌ی آموزشی را در چه مدت به کار بردید؟ _____ یک هفته / چند هفته

_____ یک ماه / چند ماه

_____ یک سال / چند سال

۱۰- آیا در این مجموعه‌ی آموزشی تعلیمات نامفهوم وجود دارد؟ خیر بلی

۱۱- اگر جواب شما به سؤال ۱۰ «بلی» باشد شماره‌ی صفحه و سه کلمه‌ی اول موضوع مورد

نظر را بنویسید.

سه کلمه‌ی اول موضوع

صفحه

۱۲- آیا تصاویر مجموعه‌ی آموزشی کافی بودند؟ خیر بلی

۱۳- آیا تصاویر موجود در فهم مطالب این مجموعه به شما کمک

کردند؟ بلی خیر

۱۴- اگر جواب شما به سؤال ۱۳ «خیر» باشد، در جدول زیر شماره‌ی صفحه مورد نظر و سه کلمه‌ی اول موضوع مربوط به تصاویر را بنویسید.

صفحه سه کلمه‌ی اول موضوع

۱۵- آیا در آموزش این مجموعه به همکاری و کمک احتیاج پیدا کردید؟ بلی خیر

۱۶- اگر پاسخ شما به سؤال ۱۵ «بلی» باشد، نوع کمک مورد نیاز را بنویسید.

۱۷- اگر پاسخ شما به سؤال ۱۵ «بلی» باشد، آیا از کسی کمک خواستید؟ بلی خیر

۱۸- اگر پاسخ شما به سؤال ۱۷ «خیر» باشد، علت عدم درخواست کمک چه بوده است؟

۱۹- آیا کمک و همکاری مورد نیاز حاصل شد؟ بلی خیر

۲۰- آیا مجموعه‌ی آموزشی مورد نظر برای شخص معلول کمک لازم را همراه داشته است؟ بلی خیر

۲۱- اگر پاسخ شما به سؤال ۲۰ «بلی» باشد، لطفاً نوع کمک و مساعدت را بنویسید.

۲۲- اگر پاسخ شما به سؤال ۲۰ «خیر» باشد، آیا می‌توانید بنویسید که چرا مجموعه‌ی آموزش مورد نظر هیچ کمکی برای شخص معلول در بر نداشته است؟

۲۳- آیا پیشنهادی برای تغییر و بهتر ساختن این مجموعه‌ی آموزشی دارید؟

از همکاری شما سپاسگزاریم.
لطفاً این پرسشنامه را به مربی
و راهنمای محلی تحویل دهید.

۶- مجموعه‌ی آموزشی برای یکی از افراد خانواده‌ی شخص نابینا یا نیمه بینا آموزش در محیط مدرسه

هدف این مجموعه

هنگامی که آموزش‌های این مجموعه را به کار گرفتید، کودک معلول شما باید توانایی کسب آموزش‌های موجود در مدرسه را داشته باشد.

نیاز آموزش در مدرسه

همه‌ی کودکان باید به مدرسه بروند تا در جهت رشد و شکوفایی استعدادها و آشنایی و شناخت محیط و پرورش عقل تلاش کنند و در آینده افرادی مفید برای اجتماع خود باشند. حتی اگر کودک شما دارای معلولیت باشد، باز هم ضروری است که به مدرسه برود تا در آینده عضو مفید اجتماع خود باشد. چه بسا، مدرسه در پیشرفت او در کسب استقلال، مهارت‌ها و اعتماد به نفس مساعدت شایانی بنماید. از لحاظ معیشتی نیز کودک بی‌نیاز از دیگران شود.

باید به کودک نابینا فرصت و امکان استفاده از موقعیت‌های موجود و حضور در مدرسه داده شود. اگر مدرسه‌ی کودکان در محل وجود نداشته باشد، باید با مسئولین محلی در جهت تأسیس مدرسه صحبت شود.

کودک نابینا چگونه به مدرسه برود و بازگردد؟

- او باید بتواند به تنهایی به مدرسه برود و بازگردد. اگر کودک راه مدرسه را بلد نبود، باید تعلیمات لازم را ارائه دهید.
- اگر کودک توانایی لازم را جهت رفت و آمد به دست نیاورد، با او همراه شوید. اگر شما فرصت کافی جهت همراهی با او را ندارید، یکی از افراد خانواده و یا همسایگان و یا بچه‌های محل را با او همراه نمایید. لازم است که زمان رفت و برگشت او به طور منظم و دقیق صورت پذیرد.

کودک در مدرسه

- هنگامی که برای اولین بار او را به مدرسه می‌فرستید، باید مشکلات کودک را به اطلاع معلم مربوطه برسانید. از معلم درباره‌ی تکالیف دانش آموز در منزل سؤال کنید. باید نظم و ترتیب

آموزشی را در انجام تکالیف رعایت کنید. باید به کمک شما یا یکی از افراد خانواده یا دوستان، امکان یادگیری دقیق و سریع، برای کودک حاصل گردد.

● ممکن است کودک شما نیمه بینا باشد، لذا با استفاده از حداقل بینایی و نوشتن کلمات در اندازه‌های ممکن برای رؤیت او، در امر آموزش بهتر به او مساعدت و یاری کنید.

● کودک باید در تمام فعالیت‌های مدرسه شرکت کند؛ مانند بازدیدها، اردوها، ورزش، بازی‌های دبستان، تئاتر و موسیقی و غیره. البته ممکن است که کودک توانایی مشارکت در بعضی از این کارها را نداشته باشد؛ مثلاً شرکت در بازی‌هایی که احتیاج به تلاش و دوندگی زیاد دارند برایش ممکن نباشد.

● با توجه به موضوع فوق، در زمانی که سایر بچه‌ها مشغول چنین فعالیت‌هایی هستند، معلم امکانات لازم جهت شرکت دادن کودک نابینا را مهیا می‌نماید.

● باید جهت همکاری با معلم و کمک به دانش‌آموزان نابینا در محیط‌های آموزشی از مددکاران استفاده شود. مددکار مساعدت لازم را در جهت آموزش کودک در مدرسه به کار می‌گیرد. همچنین با آگاهی دادن به کودکان دیگر در مورد معلولیت فرد مورد نظر، همکاری و مساعدت آن‌ها در جهت رسیدگی به اهداف آموزش برای فرد نابینا، مؤثر و مفید خواهد بود.

● معلم می‌تواند جهت قرائت و بلند خواندن درس‌ها برای فرد نابینا، فردی را مشخص نماید تا با همکاری و مساعدت او درس‌های مورد نظر برای کودک نابینا خوانده و توضیح داده شود.

● ممکن است خود کودک نابینا با جانشین کردن حس لامسه و بویایی، نقص بینایی خود را جبران نماید و به جای روخوانی از کتاب، با تقویت حافظه، از طریق شنیدن مطالب سریعاً آن‌ها را به حافظه خود بسپارد. می‌توانید مقداری ماسه را در یک سینی قرار دهید تا او با کمک انگشتان روی آن چیزهایی بنویسد؛ مخصوصاً در مورد آموزش جمع.

● وقتی کودک بزرگتر شد و توانایی نوشتن را داشت، می‌توانید یک تخته و گچ در اختیارش قرار دهید. همچنین با بستن نخ‌هایی به طور موازی، به او نوشتن در بین خطوط موازی را یاد دهید.

● وقتی که بزرگتر شد و توانست بر روی ورق بنویسد، بر یک تخته، خطوط موازی با نخ قرار دهید و ورق را در زیر نخ بگذارید تا با لمس نخ‌های موازی و در میان آن‌ها، نظم لازم را به نوشته‌های خود بدهد.

● برای آموزش اعداد و جمع و تفریق می‌توانید از ابزار شمارش (چرتکه) استفاده کنید.

● هنگامی که کودک اعمال مورد آموزش را انجام می‌دهد و یادگیری کاری را به خوبی نشان می‌دهد، باید خوشحالی خود را به او ابراز کنید تا متوجه شود که این کار را خودش انجام

داده است. بدین ترتیب در تلاش‌های بعدی با جدّیت و اعتماد به نفس بیشتر فعالیت خواهد داشت.

- در هر مدّت؛ مثلاً در پایان هر فصل درسی، معلّم را ببینید و درباره‌ی پیشرفت‌ها و احیاناً مشکلات آموزشی کودک معلول با او صحبت کنید. اگر مشکلاتی در مسیر یادگیری و آموزش کودک وجود دارد، باید به دنبال راه‌حل و غلبه بر این مشکلات برآیید.
- باید تلاش کنید که طی کردن تمام مراحل آموزشی و حضور در کلاس‌های بالاتر، برای فرد نابینا امکان پذیر باشد.

آموزش نابینایان بزرگسال در مدرسه

بزرگسالان نابینا، با آموزش و سواد آموزی در کسب معیشت و درآمد زندگی خود موفق‌تر خواهند بود و اگر مشغول به کار باشند، با کسب معلومات بیشتر، موفقیت‌های بالاتری را به دست خواهند آورد.

● بنابراین باید برای بزرگسالان نابینای بیسواد، فرصت‌های لازم جهت حضور در مدرسه ایجاد گردد. اگر تعدادشان کم باشد، در مدرسه عادی مورد آموزش قرار می‌گیرند و اگر تعدادشان زیاد باشد، باید محلّ خاصی را برایشان در نظر گرفت. اگر در روز به کار و حرفه‌ای اشتغال داشته باشند، می‌توانید کلاس‌های شبانه برایشان مهیا سازید.

البته خودتان نیز می‌توانید با استفاده از کتاب‌های درسی به آموزش او بپردازید و خواندن و نوشتن را به او یاد دهید و اگر خودتان توانایی انجام این کار را نداشته‌اید، از یک معلّم خصوصی برای آموزش استفاده کنید.

نتیجه

اگر آموزش‌های این مجموعه را به کار گرفتید و به طور کامل انجام دادید، به سؤالات

زیر

با «بلی» یا «خیر» پاسخ دهید.

اگر موضوع مورد سؤال را شخص نابینا خوب انجام دهد با «بلی» پاسخ گویند و اگر توانایی انجام آن را نداشته باشد با «خیر» پاسخ دهید.

پاسخ		سؤالات
خیر	بلی	موضوع
		آیا شخص نابینا به مدرسه می‌رود؟ آیا آموزش‌های مدرسه به او کمک کرده است؟

اگر پاسخ «بلی» باشد، شخص نابینا با رفتن به مدرسه آموزش‌های مورد نیاز را کسب خواهد کرد و شما در انجام وظیفه‌ی محوله موفق بوده‌اید.

و اگر پاسخ به هر یک از سؤالات «خیر» باشد، به یکی از عوامل و علل زیر مربوط می‌شود:

- ۱- شخص مورد نظر هرگز نمی‌خواهد به مدرسه برود. از افراد صاحب نظر در این مورد راهنمایی بخواهید.
- ۲- به نظر شما راه و وسیله‌ی مناسب برای رفت و آمد او به مدرسه وجود ندارد. یکبار دیگر مجموعه‌ی آموزشی را با دقت بخوانید و آن را مورد استفاده قرار دهید تا زمانی که امکان لازم برای اعزام او به مدرسه حاصل شود.
- ۳- اگر آموزش در مدرسه برایش مفید نبود، با معلمش صحبت کنید و در این مورد از او پرسش‌های لازم را بپرسید. می‌توانید مجموعه‌ی آموزش‌ها را متوقف کنید.
- ۴- در محله و جامعه‌ی شما مدرسه وجود ندارد. با افراد صاحب نظر برای تأسیس مدرسه صحبت کنید و در این زمان می‌توانید آموزش‌های این مجموعه را متوقف کنید.

سؤالاتی درباهی مجموعه‌ی آموزشی

(یکی از افراد خانواده که عهده دار آموزش فرد معلول است، پاسخ دهد.)

برای بهبود مجموعه‌ی آموزشی و رفع نواقص آن به همکاری شما نیاز است. ما یلیم با مشکلاتی که در امر آموزش با آن‌ها روبه رو بودید آشنا شویم. لذا مربی و راهنمای محلی از شما می‌خواهد که به سؤالات زیر پاسخ دهید. اگر پاسخ به سؤال یا سؤالات برایتان مشکل بود، از مربی و راهنمای محلی کمک بخواهید.

۱- تاریخ روز

۲- نام

۳- محل سکونت

۴- نام شخص معلول

۵. سن شخص معلول

۶. جنس شخص معلول

۷. چه نسبتی با او دارید؟

۸. میزان تحصیلات شما

۹. این مجموعه‌ی آموزشی را چه مدتی به کار بردید؟ ————— یک هفته / چند هفته

————— یک ماه / چند ماه

————— یک سال / چند سال

۱۰. آیا آموزش‌ها و تعالیم نامفهوم در مجموعه وجود دارد؟ بلی خیر

۱۱. اگر پاسخ سؤال ۱۰ «بلی» باشد، شماره‌ی صفحه و سه کلمه‌ی اول موضوع را بنویسید.

صفحه
سه کلمه‌ی اول موضوع

۱۲. آیا تصاویر مجموعه‌ی آموزشی کافی بودند؟ بلی خیر

۱۳. آیا تصاویر در فهم و درک مطالب شما را کمک کردند؟ بلی خیر

۱۴. اگر پاسخ شما به سؤال ۱۳ «خیر» باشد، در جدول زیر شماره‌ی صفحه و سه کلمه‌ی اول موضوع مربوط به تصاویر مورد نظر را بنویسید.

صفحه
سه کلمه‌ی اول موضوع

۱۵. آیا به کمک و مساعدت در امر آموزش نیاز پیدا کردید؟ بلی خیر

۱۶. اگر پاسخ شما به سؤال ۱۵ «بلی» باشد، نوع کمک و مساعدتی که احتیاج داشتید چه بود؟

۱۷. اگر پاسخ شما به سؤال ۱۵ «بلی» باشد، آیا از کسی کمک خواستید؟ بلی خیر

۱۸. اگر پاسخ شما به سؤال ۱۷ «خیر» باشد، بنویسید چرا درخواست مساعدت نکردید؟

-
- ۱۹- آیا مساعدت‌هایی که نیاز داشتید حاصل شد؟
بلی خیر
- ۲۰- آیا مجموعه‌ی آموزشی به فرد معلول کمک کرده است؟
بلی خیر
- ۲۱- اگر پاسخ شما به سؤال ۲۰ «بلی» باشد، نوع مساعدت مجموعه‌ی آموزشی به فرد معلول را بنویسید.
-
-
-

۲۲- اگر پاسخ شما به سؤال ۲۰ «خیر» باشد، آیا می‌توانید علت آن را بنویسید؟

۲۳- اگر پیشنهاد خاصی برای بهبود مجموعه‌ی آموزشی دارید بنویسید.

از همکاری شما سپاسگزاریم.
لطفاً این پرسشنامه را به مربی
و راهنمای محلی تحویل دهید.

۷- مجموعه‌ی آموزشی برای یکی از افراد خانواده‌ی کودک نابینا یا نیمه‌بینا- آشنایی با وظایف و کارهای اجتماعی

هدف این مجموعه

با آموزش این مجموعه، فرد معلول به وظایف اجتماعی خود در خانواده و جامعه آشنا می‌شود و قادر به شرکت در برخی فعالیت‌ها و پذیرش مسئولیت خواهد بود.

لازم است که وظایف محوله در خانواده و اجتماع را مانند سایر افراد عادی عهده دار شود.

حتی اگر پدر بزرگ یا مادر بزرگ، پدر یا مادر، عمه یا خاله، عمو یا دایی، کوچک یا بزرگ باشد، باید نسبت به وظایف خود کاملاً آشنا باشد و مانند سایر افراد به انجام وظایف خود بپردازد، و نقش خاص خود را به عنوان یکی از افراد جامعه ایفا کند.

برای این که شخص مورد آموزش توانایی انجام وظایف را داشته باشد، باید دیگران او را برابر با سایر افراد بدانند و در کمک کردن به او ترحم مبالغه آمیز نمایند تا احساس نقص و کمبود شخصیت نسبت به سایرین نداشته باشد.

البته افراد نابینا از عهده‌ی همه‌ی کارهایی که سایر افراد انجام می‌دهند بر نمی‌آیند، همان طوری که نمی‌توانند کارها را با شیوه‌ی سایر افراد انجام دهند. افراد جامعه و خانواده موظف هستند که معلولین را آموزش دهند تا استقلال لازم را به دست آورند. طبیعی است که تمام معلولین توانایی کسب استقلال کامل را ندارند، خانواده و جامعه باید مساعدت‌های لازم را به آنان بنمایند.

بعضی از جوامع و خانواده‌ها، بنا به عللی، دادن مسئولیت به افراد نابینا را به آسانی قبول نمی‌کنند، زیرا آن‌ها را متفاوت از دیگران می‌بینند، و در واقع نسبت به آن‌ها آشنایی لازم را ندارند، لذا بیشتر مردم از دادن مسئولیت به این افراد واهمه دارند. بنابراین در این جوامع و خانواده‌ها لازم است ابتدا آشنایی کافی نسبت به نابینایان حاصل شود تا آنان را مساوی با سایر افراد بدانند، و لازم است زمینه‌ی ازدواج نابینایان را مهیا کنند.

● اگر فرد نابینا کودک باشد، حتماً باید او را به مدرسه فرستاد و اجازه داد که با سایر بچه‌ها به بازی بپردازد. هم چنین اجازه دهید در کارهای بزرگترها همکاری و کمک نماید.

● لازم است که در محله و روستا با او همراه شوید تا سایر دوستان و همسایه‌ها با او آشنا شوند و نسبت به معلولیت او آگاهی یابند. در حال قدم زدن، حوادث و اتفاقات محیط اطراف را برایش شرح دهید.

● باید دیگران از معلولیت او مطلع شوند و از توانایی‌ها و استعدادهایش آگاهی یابند. بگذارید با او آشنا شوند و دیدگاه آن‌ها نسبت به او بهتر شود و در گروه خود مانند افراد معمولی او را پذیرا گردند. ● البته شخص ناپینا به هنگام روبه رو شدن با دیگران، آن‌ها را نمی‌بیند، پس از دوستان و همسایگان بخواهید که در سلام و احوالپرسی پیشقدم شوند تا او از حضورشان اطلاع یابد. هر جا با افراد ناپینا مواجه می‌شوید، شما باید سخن را آغاز کنید، زیرا او شما را نمی‌بیند.

وظایف افراد خانواده

● باید امکان مشارکت او را در کارهای خانوادگی مهیا سازید و در غذا خوردن، مسافرت، دیدن و باز دید، مراسم جشن و ازدواج و سفر حج و مجلس ختم و ... او را شرکت دهید.

وظایف اجتماع

● شخص ناپینا را نسبت به شرکت در هیئت‌ها، شوراهای زنان، شوراهای کشاورزی و باشگاه‌ها آگاه نمایید تا چنانچه علاقه‌مند به شرکت در یکی از آن‌ها باشد، ترتیب عضویت او را فراهم سازید.

● او را در مراسم و اعمال دینی و عبادی جامعه شرکت دهید. اطلاعات مربوط به جشن‌ها، اجتماعات، گردهمایی‌ها و مناسبات دینی را به او بدهید.

● ممکن است که در بعضی از محافل و مجالس و کارهای اجتماعی مسئولیت‌هایی را بپذیرد، پس زمان انتخابات را به اطلاعش برسانید تا در صورت علاقه‌مند بودن، خودش را کاندیدا کند و اجازه دهید که با صدای خودش سخنرانی تبلیغاتی انجام دهد.

● اگر شخص احساس کرد که باید برنامه‌ی ویژه‌ای جهت رفاه حال معلولین تهیه و اجرا شود، به او پیشنهاد کنید که چنین برنامه‌ای را بررسی و تهیه نماید و در مجامع اجرایی مطرح کند و گروهی را تحت عنوان حمایت از افراد معلول تشکیل دهد که معلولین مختلف را مانند ناپینایان، ناشنوایان، عقب مانده‌ها و ... را زیر پوشش بگیرد و در تهیه‌ی امکانات مناسب برای آن‌ها، دادن فرصت‌های برابر با دیگران به آن‌ها و دفاع از حقوق اقتصادی و اجتماعی‌شان تلاش و کوشش مناسب را به عمل آورد.

● ممکن است جلساتی برای افراد معلول و خانواده‌های آن‌ها پیشنهاد کند، با او همکاری کنید تا در این امر توان کسب موفقیت لازم حاصل شود.

نتیجه

هنگامی که حس کردید باید آموزش‌های این مجموعه را متوقف کنید، ابتدا به سؤالات زیر پاسخ دهید؛ زیرا پاسخ این سؤالات به شما کمک می‌کند تا متوجه شوید، آیا فرد مورد آموزش شما از عهده‌ی کارها و مسئولیت‌های اجتماعی و خانوادگی بر می‌آید یا خیر. آموزش‌های او را با دقت زیر نظر داشته باشید و در مقابل سؤالات زیر با «بلی» یا «خیر» جواب دهید.

پاسخ		سؤالات
خیر	بلی	موضوع
		آیا نقش خود را مانند یکی از افراد خانواده خوب ایفا می‌کند؟
		آیا غذای خود را با افراد خانواده تناول می‌نماید؟
		آیا به دیدار دوستان و همسایه‌ها می‌رود؟
		آیا با خانواده بیرون می‌رود؟
		آیا عضو گروه‌هایی از اجتماع و شوراهای محلی است؟
		آیا در مناسبت‌ها و مراسم دینی شرکت می‌کند؟
		آیا سخنرانی انتخاباتی انجام می‌دهد؟
		آیا مسئولیت‌هایی را در جامعه قبول کرده است؟

اگر جواب‌های شما «بلی» باشد، توانسته‌اید آموزش کافی جهت شرکت دادن او در فعالیت‌ها و مسئولیت‌های اجتماعی برابر با سایر افراد جامعه را ارائه دهید، و می‌توانید آموزش را متوقف سازید.

و اگر پاسخ شما «خیر» باشد، به یکی از علت‌های زیر مربوط است:

۱- مدت زمان آموزش کافی نبوده است. باید آموزش را ادامه دهید تا به اهداف مورد نظر برسید.

- ۲- روش صحیح آموزش را استفاده نکرده‌اید. باید از ابتدا شکل صحیح آموزش را به کار گیرید و تا زمان حصول اهداف آن را ادامه دهید.
- ۳- فرد مورد آموزش علاقه‌ای به شرکت در این کارها ندارد. بار دیگر با او صحبت کنید و او را راغب نمایید. هنگامی که سه مورد از این موارد را به خوبی عهده دار شد، می‌توانید آموزش را متوقف کنید.
- ۴- ممکن است اعضای خانواده و یا جامعه نتوانسته باشند او را مانند یک فرد عادی بپذیرند. با آنان صحبت کنید و پس از قانع ساختن آنها، می‌توانید آموزش را متوقف سازید.
- ۵- ممکن است شخص مورد نظر به علت معلولیت‌های دیگر توانایی پذیرش و شرکت در این اعمال را نداشته باشد. باید آموزش را متوقف سازید.

سؤالاتی درباره‌ی مجموعه‌ی آموزشی

(یکی از افراد خانواده که مسئولیت آموزش شخص معلول را پذیرفته است، پاسخ دهد.)

برای بهبود مجموعه‌ی آموزشی و رفع نواقص آن به همکاری شما نیاز است. ما یلیم با مشکلاتی که در امر آموزش با آن‌ها روبه رو بودید آشنا شویم. لذا مربّی و راهنمای محلی از شما می‌خواهد که به سؤالات زیر پاسخ دهید. اگر پاسخ به سؤال یا سؤالات برایتان مشکل بود، از مربّی و راهنمای محلی کمک بخواهید.

۱- تاریخ روز

۲- نام

۳- محل سکونت

۴- نام شخص معلول

۵- سن شخص معلول

۶- جنس شخص معلول

۷- چه نسبتی با او دارید؟

۸- میزان تحصیلات شما

۹- در چه مدّت زمانی این مجموعه را به کار بردید؟ _____ یک هفته / چند هفته

_____ یک ماه / چند ماه

_____ یک سال / چند سال

۱۰- آیا آموزش‌های نامفهومی در مجموعه وجود داشته است؟ بلی خیر

۱۱- اگر پاسخ به سؤال ۱۰ «بلی» باشد، شماره‌ی صفحه و سه کلمه‌ی اوّل موضوع را بنویسید.

سه کلمه‌ی اوّل موضوع

صفحه

۱۲- آیا تصاویر و شکل‌ها کافی بودند؟ بلی خیر

۱۳- آیا تصاویر و شکل‌ها در فهم و درک آموزش‌ها مفید بودند؟ بلی خیر

۱۴- اگر پاسخ شما به سؤال ۱۳ «خیر» باشد، در جدول زیر شماره‌ی صفحه و سه کلمه‌ی اوّل موضوع مربوط به آن تصاویر را بنویسید.

سه کلمه‌ی اوّل موضوع

صفحه

۱۵- آیا به کمک کسی احتیاج پیدا کردید؟ بلی خیر

۱۶- اگر پاسخ شما به سؤال ۱۵ «بلی» باشد، نوع کمک و مساعدتی را که احتیاج داشتید بنویسید.

۱۷- اگر پاسخ شما به سؤال ۱۵ «بلی» باشد، آیا از کسی کمک طلب کردید؟ بلی خیر

۱۸- اگر پاسخ شما به سؤال ۱۷ «خیر» باشد، علت را بنویسید.

۱۹- آیا کمک و مساعدت مورد نیاز شما حاصل شد؟ بلی خیر

۲۰- آیا مجموعه‌ی آموزشی به شخص معلول کمک کرده است؟ بلی خیر

۲۱- اگر پاسخ شما به سؤال ۲۰ «بلی» باشد، نوع کمک و مساعدت را بنویسید.

۲۲- اگر پاسخ شما به سؤال ۲۰ «خیر» باشد، آیا می‌توانید علت را بنویسید؟

۲۳- اگر ممکن است پیشنهاد خود را برای بهبود و تغییر در این مجموعه بنویسید.

از همکاری شما سپاسگزاریم.

لطفاً این پرسشنامه را به مربی

و راهنمای محلی تحویل دهید.

۸- مجموعه‌ی آموزشی برای یکی از افراد خانواده‌ی زن روستایی نابینا یا نیمه بینا- انجام وظایف و کارهای روزانه

هدف این مجموعه

وقتی که این مجموعه‌ی آموزشی را مورد استفاده قرار دادید، باید زن روستایی نابینا از عهده‌ی کارهای روزانه‌ی خود مانند آشپزی، آب آوردن از چشمه یا رودخانه، جمع آوری هیزم، کشت سبزیجات، آسیاب کردن حبوبات و الک کردن آن‌ها، بچه داری، خیاطی، لباس شستن، تمیز کردن منزل و سایر کارهای اصلاحی در خانه برآید. البته کارهای مهم روزانه‌ی او وابستگی مستقیم با طبیعت و فرهنگ محل سکونت دارد. کارهایی که در بالا ذکر شد به عنوان وظایف عموم زنان روستایی شناخته شده‌است.

ممکن است که شخص مورد آموزش شما بعضی از کارهای ذکر شده را انجام ندهد، همان طور که ممکن است کارهای دیگری مانند نگه‌داری از حیوانات (که در بالا گفته نشده است) نیز انجام دهد. شما وظیفه دارید که تمام کارها و وظایف او را آموزش دهید تا بتواند به نحو احسن از عهده‌ی آن‌ها برآید.

شیوه‌ای را به کار گیرید که آن زن قبل از نابینایی در انجام کارها از آن استفاده می‌کرده است و اگر این کار غیر ممکن بود، شیوه و روش مناسب را اختیار نمایید.

البته ممکن است شیوه‌ای که زن قبل از نابینایی از آن استفاده می‌کرده است، آسان نباشد، بنابراین اختیار کردن شیوه و روش آسان‌تر بهتر است.

اگر تمام ظروف به شکل مرتب و منظم در جایگاه خودشان قرار داشته باشند، آموزش بسیار آسان‌تر خواهد بود. اگر مرتب نباشند، باید ترتیب لازم را اعمال کنید.

و اگر آموزش بعضی از وظایف غیر ممکن بود؛ مانند آوردن آب از چشمه، می‌توانید این کار را انجام دهید؛ یکی از همسایگان آب را برایش بیاورد و در مقابل، زن نابینا برایش کار دیگری که توانایی آن را دارد انجام دهد؛ مثلاً برایش نان پزند.

هنگامی که کار جدیدی به او می‌آموزید و او از عهده‌ی آن برمی‌آید، شادی خود را از موفقیت او نشان دهید و بگذارید بفهمد که خودش این کار را انجام داده است تا در انجام دیگر وظایف مورد تشویق قرار گیرد و بهتر و جدی‌تر به انجام کار و آموزش آن پردازد.

به او پیاموزید که از حواس لامسه، شنوایی و بویایی خود حداکثر بهره را ببرد و چگونگی استفاده از این حواس را در کارهای روزانه به او بیاموزید.

باید یاد بگیرد که کارهای روزانه را به شکل آموزش داده شده انجام دهد و همیشه برای

انجام کارها از حافظه‌ی خود حداکثر استفاده را ببرد.

نظافت

برای جلوگیری از آلودگی‌ها و بیماری لازم است که اهمیت تمیزی را در کارهای روزانه به او یاد دهید.

- لازم است که هر روز استحمام نماید.
- نظافت و تمیزی منزل را رعایت کند.
- باید تمام ظرف‌هایی را که در غذا پختن و آماده نمودن آن به کار گرفته می‌شوند، قبل و بعد از استفاده بشوید.
- قبل از غذاکشیدن و بعد از آن دست‌های خود را با آب و صابون بشوید.

آشپزی

غذایی که می‌خوریم، همیشه بهترین نیست؛ بنابراین در کنار برنج و گوجه فرنگی به سبزی‌های تازه و میوه نیاز است تا سلامتی خود را تأمین نماییم. زراعت و کشت سبزیجات و حبوبات و سایر صیفی‌جات معمول در منطقه را به زن نابینای روستایی آموزش دهید تا بعضی از این‌ها را در غذای روزانه‌ی خانواده استفاده نماید.

● نشستن روی زانوها و انجام کارها ممکن است برایش سخت باشد، پس چهار پایه‌ای برای نشستن و انجام کارها برایش تهیه کنید.

● می‌توانید با خشت برایش اجاقی بسازید که از زمین بالاتر باشد.

● می‌توانید یک میز چوبی در کنار اجاق قرار دهید تا آماده کردن غذا را روی آن انجام دهد و ظرف‌ها را از روی میز بر روی اجاق بگذارد و نیاز نباشد که ظرف‌های سنگین را در مسافت طولانی حمل کند.

● قسمت جلوی اجاق را با دیواری کوتاه ببندید تا او را از حرارت و آتش حفظ کنید.

● ظرف‌هایی با حجم‌های مختلف برایش تهیه کنید تا هنگام آشپزی اندازه‌های مورد نیاز برایش مشخص باشد.

● دسته‌ی قاشق‌های آشپزی را با چوب‌های خیزران و یا چوب‌های تمیز دیگر بلندتر کنید تا استفاده از آن‌ها برایش آسان‌تر شود.

● برای زیر و رو کردن بعضی از مواد غذایی می‌توانید از انبر استفاده کنید. ساختن آن از خیزران یا فلز امکان پذیر است.

● به او یاد دهید که در هنگام آشپزی و حمل ظروف داغ از پیش بندهای مناسب استفاده کند تا دچار آتش سوزی نشود.

● با استفاده از پارچه، دستگیره‌هایی برای گرفتن ظرف‌های داغ غذا درست کنید.

● لازم است که تمام ظرف‌های غذا دسته‌هایی مناسب داشته باشند تا برداشتن آن‌ها ساده‌تر شود و از سوختن او جلوگیری گردد.

● لازم است که قاشق‌ها و کفگیرهای آشپزی دارای دسته‌ی بلندی باشند تا برای آشپزی نیاز به خم شدن پیش از حد نباشد. هم چنین در دیگ‌ها و قابلمه‌ها باید دارای دسته‌ای بلند باشد.

● اگر از ظروف فلزی استفاده می‌کنید، قرار دادن یک تکه سنگ روی در دیگ، جوش آمدن و غلیان محتویات آن را با ایجاد صدا نشان می‌دهد.

● برای این که شخص مورد آموزش شما، اندازه‌ی آبی که به غذا اضافه می‌نماید یا اندازه‌ی هر مایع دیگری را بدانند مطابق تصویر شیشه‌ای را آماده کنید و در آن را با یک چوب پنبه ببندید و دو سوراخ در چوب پنبه به وجود آورید و از آن‌ها دو تکه شلنگ عبور دهید که یک کوتاه‌تر از دیگری باشد. شخص مورد آموزش آب یا مایع موجود در این شیشه را تخلیه می‌نماید تا وقتی که سطح مایع به شلنگ کوتاه‌تر برسد و ریزش متوقف شود.

آوردن آب

باید مطمئن شوید که آب را از مکانی پاک و تمیز می‌آورید. اگر غیر از آن باشد، باید با کمک اهالی و افراد معتمد محل نسبت به حفره چاه اقدام شود.

● به او یاد دهید که آب آشامیدنی را قبل از مصرف بجوشاند.

● ظرف‌های حمل آب نباید از جنس سنگین باشند؛ زیرا خود باعث زحمت اضافی و بیخود خواهند شد.

● اگر محل آوردن آب نزدیک باشد، می‌توان هر بار مقدار کمی آب آورد.

● پمپ آب باید دستگیره‌ای بلند داشته باشد تا کشیدن آب آسان شود.

● اگر آب را به وسیله‌ی طناب از چاه بیرون می‌کشید، باید مطابق شکل دو عدد قرقره را به کار گیرید تا کشیدن آب آسان‌تر شود.

● اگر برای آوردن آب باید مسیری طولانی طی شود، در صورت امکان یک چرخ دستی برای حمل ظرف‌های آب بسازید تا حمل آن‌ها آسان‌تر باشد. البته باید ظرف‌های آب در روی چرخ دستی جای ثابتی داشته باشند.

- سطل‌ها و ظرف‌های آب را با چند تکه چوب یا تخته می‌توان ثابت نگه داشت. مطابق شکل، درون تخته مکان مناسبی برای نگه‌داری سطل ایجاد کنید.
- می‌توانید یک چرخ دستی را که سطل آب در آن ثابت و محکم شده است برای این کار در نظر بگیرید و یک زنگوله به آن وصل کنید که هنگام آب آوردن زنگوله به صدا درآید و افرادی که در میسر هستند متوجه شوند و راه را باز کنند.
- اگر حمل سطل برای زن مشکل باشد، می‌توانید دو عدد سطل را در دو طرف یک چوب قرار دهید تا با حفظ تعادل آن را بر روی کتف خود حمل نماید.
- می‌توان از چهار پایان مانند الاغ برای حمل آب استفاده کرد.

آوردن هیزم

- می‌توان از چرخ دستی و یا چوبی که برای آوردن آب روی کتف قرار می‌گیرد، برای آوردن هیزم استفاده کرد.
- می‌توان از چهارپایان مانند الاغ برای حمل هیزم استفاده کرد. البته می‌توان از همه‌ی این وسیله‌های حمل برای حمل و نقل سایر چیزها نیز بهره‌برداری کرد.
- تبرهای مورد استفاده در هیزم شکنی باید دارای دسته‌ای بلند و محکم باشند؛ مثلاً از چوب خیزران باشند تا گرفتن آن‌ها آسان شود. چوب‌ها و هیزم را برای شکستن و خرد کردن روی کنده‌ای که از زمین بالاتر است قرار دهید. هیزم‌های محکم و سخت را برای شکستن به او ندهید.

کشت سبزیجات

- ضروری نیست که سبزی را حتماً در زمین بکارید، می‌توانید از صندوق و یا جعبه‌ها برای این کار استفاده کنید تا دسترسی زن نابینا به آن راحت‌تر باشد.

آسیاب کردن حبوبات و الک کردن آن‌ها

- این کار از وظایف سنگین و مشکلی است که زن‌ها، باید انجام دهند. اگر آرد کردن نوعی از حبوبات در روستا مرسوم است، پیشنهاد کنید که یک آسیاب در روستا تأسیس شود.
- می‌توانید سنگ آسیاب را در ارتفاع کمی بالاتر از زمین قرار دهید تا راحت‌تر مورد استفاده قرار گیرد.
- هم چنین می‌تواند در حالی که روی چهارپایه نشسته است، الک نماید.

بچه‌داری

- زنان معلولی که عهده‌دار بچه‌داری می‌شوند مجبورند کودک را در انجام بعضی از کارهای آزادتر بگذارند. البته این اشتباه نیست؛ زیرا تا زمانی که مادر همراه کودک باشد، کودک احساس محبت و امنیت کافی دارد.
- زن آبستن نباید چیزهای سنگین حمل کند. هم چنین در این مدت، دیگر فرزندان خود را نیز نباید حمل کند.

خیاطی و دوخت و دوز

- باید وسایل خیاطی و پارچه‌ی مورد نظر در جایگاه خاصی قرار گیرد تا زن بتواند در زمان‌های مناسب به خیاطی پردازد.
- چرخ خیاطی را در جایی مناسب قرار دهید تا به آسانی بتواند از آن استفاده کند؛ مثلاً می‌توان آن را روی زمین یا میز قرار داد. تمامی دسته‌ها و درجات چرخ خیاطی را با پارچه مناسب بیوشانید، به شکلی که استفاده از آن‌ها راحت باشد.

شستن لباس‌ها

- اگر نمی‌تواند بر روی دو زانو بنشیند و لباس‌ها را بشوید، می‌توان ظرف لباسشویی را در بالای یک میز کوچک یا بر روی سنگ‌های کنار رودخانه قرار داد تا بتواند به راحتی لباس‌ها را بشوید.

نظافت منزل

- برای نظافت، جارو و برس‌های دسته بلند در اختیارش قرار دهید تا مجبور به خم شدن و تحمل سختی در انجام کار نباشد.

انجام کارهای اصلاحی در خانه

- ممکن است برای استفاده در سقف یا دیوار و یا کف منزل به بافتن حصیر پردازد. یا این که برای محافظت از دیوارها و کف خانه با پارچه و آب به گردگیری و پاک کردن آن‌ها پردازد.

نتیجه

اگر احساس کردید که بایستی آموزش را خاتمه دهید، به سؤالات زیر پاسخ گوئید تا نسبت به تأثیر تعلیم در زن ناپینایی که آموزش داده‌اید، آگاه شوید. آیا کارهای روزانه خود را از قبیل آشپزی، آوردن آب و هیزم، زراعت، آسیاب کردن، الک کردن، بچه‌داری، دوخت و دور، رختشویی، نظافت و انجام کارهای منزل به خوبی انجام می‌دهد؟
او را زیر نظر بگیرید و با دقت به سؤالات ذیل با «بلی» یا «خیر» پاسخ دهید.

سؤالات		پاسخ
موضوع		بلی
		خیر
آیا آشپزی می‌کند؟		
آیا آب می‌آورد؟ (از چشمه یا رودخانه یا چاه)		
آیا به زراعت سبزیجات می‌پردازد؟		
آیا کار آسیاب کردن را انجام می‌دهد؟		
آیا مراقبت از بچه را عهده‌دار است؟		
آیا کار خیطاطی و دوخت و دوز می‌کند؟		
آیا لباس‌ها را می‌شوید؟		
آیا به نظافت خانه می‌پردازد؟		
آیا کارهای اصلاحی در منزل انجام می‌دهد؟		

اگر همه‌ی پاسخ‌های شما «بلی» باشد، شما توانسته‌اید او را به انجام کارهای روزانه آشنا سازید و انجام همه‌ی کارها و وظایف محوله را به او تعلیم داده‌اید.
و اگر جواب یک یا چند سؤال «خیر» باشد، به علل و عوامل زیر بر می‌گردد:

- ۱- زن احتیاجی به انجام کارهای مذکور ندارد. لذا می‌توانید آموزش را متوقف کنید.
- ۲- مدت زمان آموزش کافی نبوده است. آموزش و یاد دادن را ادامه دهید تا توانایی انجام این وظایف را پیدا کند و با رسیدن به این توانایی، آموزش را تمام کنید.
- ۳- نوع آموزش شما صحیح نبوده است. یک بار دیگر با دقت به آموزش او بپردازید و هنگامی که از عهده‌ی وظایفش بر آمد، کار آموزش را تمام کنید.
- ۴- زن به علت معلولیت‌های دیگر توانایی انجام این وظایف را ندارد. در این صورت آموزش را متوقف نمایید.

سؤالاتی در باره‌ی مجموعه‌ی آموزشی

(یکی از افراد خانواده که عهده‌دار آموزش فرد معلول است، پاسخ دهد.)

برای بهبود مجموعه‌ی آموزشی و رفع نواقص آن به همکاری شما نیاز است. مایلیم با مشکلاتی که در امر آموزش با آن‌ها روبه‌رو بودید آشنا شویم. لذا مرّی و راهنمای محلی از شما می‌خواهد که به سؤالات زیر پاسخ دهید. اگر پاسخ به سؤال یا سؤالاتی برایتان مشکل بود، از مرّی و راهنمای محلی کمک بخواهید.

۱- تاریخ روز

۲- نام

۳- محلّ سکونت

۴- نام شخص معلول

۵- سن شخص معلول

۶- جنس شخص معلول

۷- چه نسبتی با او دارید؟

۸- میزان تحصیلات شما

۹- این مجموعه‌ی آموزشی را در چه مدّت به کار بردید؟ _____ یک هفته / چند هفته

_____ یک ماه / چند ماه

_____ یک سال / چند سال

۱۰- آیا آموزش‌های و تعلیمات نامفهوم در این مجموعه وجود دارد؟ بلی خیر

۱۱- اگر پاسخ شما به سؤال ۱۰ «بلی» باشد، شماره‌ی صفحه و سه کلمه‌ی اوّل موضوع نامفهوم را بنویسید.

سه کلمه‌ی اوّل موضوع

صفحه

۱۲- آیا شکل‌ها و تصاویر مجموعه کافی بودند؟ بلی خیر

۱۳- آیا شکل‌ها و تصاویر شما را در آموزش این مجموعه کمک کردند؟ بلی خیر

۱۴- اگر جواب شما به سؤال ۱۳ «خیر» باشد، در جدول زیر شماره‌ی صفحه مورد نظر و سه کلمه‌ی اول مربوط به موضوع مذکور را بنویسید.

سه کلمه‌ی اول موضوع

صفحه

۱۵- آیا در امر آموزش به کمک کسی احتیاج داشتید؟ بلی خیر

۱۶- اگر پاسخ شما به سؤال ۱۵ «بلی» باشد، لطفاً نوع کمکی را که خواستید بنویسید.

۱۷- اگر پاسخ شما به سؤال ۱۵ «بلی» باشد، آیا از کسی درخواست کمک

کردید؟ بلی خیر

۱۸- اگر پاسخ شما به سؤال ۱۷ «خیر» باشد، علت را بنویسید.

۱۹- آیا کمک مورد نیاز حاصل شد؟ بلی خیر

۲۰- آیا مجموعه‌ی آموزشی به فرد معلول مورد نظر کمک کرده

است؟ بلی خیر

۲۱- اگر پاسخ شما به سؤال ۲۰ «بلی» باشد، لطفاً نوع کمکی که صورت گرفته است بنویسید.

۲۲- اگر پاسخ شما به سؤال ۲۰ «خیر» باشد، آیا می‌توانید علت را بنویسید؟

۲۳- اگر پیشنهاد خاصی برای بهبود و یا تغییر در این مجموعه‌ی آموزشی دارید بنویسید.

از همکاری شما سپاسگزاریم.
لطفاً این پرسشنامه را به مربی
و راهنمای محلی تحویل دهید.

۹- مجموعه‌ی آموزشی برای یکی از افراد خانواده‌ی شخص نابینا یا نیمه بینا- تعیین وظیفه و شغل

هدف این مجموعه

وقتی که آموزش‌های این مجموعه را پی می‌گیرید، باید شما و فرد مورد آموزش قادر باشید برای تأمین زندگی خود، کاری انجام دهید.

چرا لازم است که فرد نابینا حتماً شغلی برای کسب معیشت داشته باشد؟

انجام کار و داشتن شغل یکی از نیازهای مهم انسان است، به انسان آرامش لازم را می‌بخشد، اعتماد به نفس ایجاد می‌کند، فرد احساس می‌کند که برای خانواده و اجتماع مفید است، مشکلات مادی و نیازهای انسان را برطرف می‌نماید و در رشد جامعه نیز نقشی را ایفا می‌کند.

● انجام کار و داشتن شغل شخص را متکی به خویشتن می‌نماید و او هر احتیاجی که دارد خودش رفع می‌کند. مخصوصاً برای فرد نابینا که احساس کمبود و نقص داشتن خود را با انکای به خویشتن فراموش می‌کند.

● داشتن شغل، ارتباطات اجتماعی نابینایان را بیشتر می‌کند، فرصت مقابله با دیگران برای آن‌ها مهیا می‌شود و بنابراین امکان کسب معرفت و شناخت بیشتر برایشان فراهم می‌گردد. داشتن شغل باعث می‌شود که آرامش درونی انسان تأمین گردد، سلامت جسم و روان حاصل شود و انسان رشد نماید. در بیشتر اوقات در سایه‌ی کار ناتوانی جسمی فرد فراموش می‌شود.

ممکن است که فرد مورد آموزش شما مقدار کمی بینایی داشته باشد، پس باید به او یاد دهید که حداکثر بهره را از بینایی اندک خویش ببرد و در انجام کار از آن استفاده کند.

رفتن به محل کار و بازگشت از آن

● افراد نابینا باید توانایی تحرک و رفتن به جاهای مختلف را داشته باشند، البته باید راهنمایی‌های لازم در هنگام خروج ارائه شود. لذا اگر فرد مورد آموزش شما احتیاج به راهنمایی‌های اولیه دارد، باید برای مدتی به همراه کسی از منزل تا محل کار را برود و برگردد. انتخاب شغل

شخص مورد آموزش باید نقش مفیدی را در جامعه‌ی خود قبول کند و برای رفع احتیاجات زندگی خود شغل مناسبی اختیار نماید. می‌تواند کاری انجام دهد که قسمتی از

ماینحتاج جامعه را تأمین نماید؛ مثلاً تولید مواد غذایی یا مصنوعات مفید خانگی، کارهای عملی و خدمات اجتماعی.

فرد نابینا ممکن است در انجام کارها دقت عمل بالایی را به کار بندد؛ زیرا اگر چه نمی‌تواند ببیند اما قوه‌ی لامسه، شنوایی و بویایی بسیار قوی او در انجام کارهای ظریف مؤثر است.

کارهای ویژه‌ی تولید مواد غذایی که شخص می‌تواند انجام دهد.

● زراعت سبزیجات و میوه‌ها، ذرت، سیب‌زمینی، برنج، دانه‌های روغنی، فلفل و موز و ... به او یاد بدهید که در کرت‌های زراعت را بستن نخ از هم جدا کند و به کمک نخ‌های مشخص، آدرس محصولات خود را بداند.

● فروش سبزی و میوه. باید ترتیب چیدن مواد مورد فروش را در حافظه‌ی خود نگه‌دارد تا بتواند به آسانی هر یک از مواد را برای فروش دسته‌بندی و یا در پاکت قرار دهد. باید با کمک حس لامسه‌ی خود، وزنه‌های ترازو را بخواند و در دسته‌بندی سبزیجات مهارت لازم را داشته باشد.

● مرغداری و پرورش ماکیان.

● صید ماهی و پرورش آن. این کار اگر گروهی صورت بگیرد و افراد علاقه‌مند با هم جمع شوند و همکاری کنند، فرد نابینا هم می‌تواند یکی از اعضای مجموعه باشد.

● پرورش حیوانات.

کارهای مخصوص تولید مواد غذایی که در آنها می‌توان از کمک فرد دیگری استفاده کرد.

● شخم زدن زمین. برای این کار زمین را با طناب کشی تقسیم می‌کند؛ این طناب راهنمای او خواهد بود.

● نگهداری از گاوها. لازم است که به گردن حیوانات زنگوله وصل شود تا با هر حرکت موقعیت آنها را بفهمد.

● دوشیدن شیر گاوها. *غذا دادن به گاوها.

● شست و شوی گاوها. ● چیدن و بسته بندی علفها.

● نگهداری از گیاهان. به او یاد دهید که در یکی از زوایای محل کشت قرار گیرد و رساندن آب و پاشیدن آن را به تمام قسمت‌ها انجام دهد.

● چیدن علف‌های هرزه و از بین بردن حشرات و آفات مضر. به او یاد دهید که تفاوت بین علف‌های هرزه و گیاهان مفید را با استفاده از حس لامسه تشخیص دهد.

- مواظبت از محصولات .
- چیدن و جمع کردن سبزیجات و میوه‌ها.
- فروش سبزیجات، میوه و اشیای مفید.
- جمع کردن و فروختن مواد غذایی.

مصنوعات مفید خانگی که شخص می‌تواند تولید کند و یا در تولید آن‌ها کمک بگیرد.

نیازهای موجود در روستا یا محل زندگی را بررسی کند و در جهت رفع آن محصولات مناسبی مانند روغن حیوانی، صابون، خشت و یا کفش و دمپایی و ... تولید نماید.

اینک برخی از مصنوعات مفید خانگی که می‌توان در جامعه عرضه کرد:

- صابون سازی. نباید شخص به تنهایی مشغول انجام آن باشد.

افراد علاقه‌مند دور هم جمع شوند و فرد نابینا یکی از اعضای گروه آن‌ها گردد. باید آموزش لازم را به او بدهید.

- ساختن خشت‌های گلی.
- بنایی.
- ساختمان سازی (بدون بالا رفتن از پله یا سقف).
- بافتن حصیر از برگ درخت خرما.

- ساختن چارو.
- بافتن طناب و ساختن دسته‌ی کوزه‌های سفالی
- سفالگری.
- با الیاف و پوشال.

- گرفتن روغن از دانه‌های روغنی.
- دوزندگی و خیاطی لباس.

- کوبیدن و آرد کردن حبوبات و الک کردن آن‌ها.

- ریسندهی با وسایل دستی.

- ساختن دمپایی و کفش راحت.
- دوخت کیسه و گونی.

● شمع سازی. به عنوان فردی از یک مجموعه می‌تواند مشغول کار باشد.

● ساختن تجهیزات مورد نیاز معلولین و آسیب دیدگان.

صنایع دستی که فرد به تنهایی یا به کمک دیگران می‌تواند بسازد. بدون شک در روستا یا محله‌ی شما امکان تولید صنایع دستی‌ای که مواد اولیه‌ی آن در دسترس باشد وجود دارد؛ برای مثال تعدادی از این صنایع را نام می‌بریم.

● گلدوزی.

● ریسندگی و بافندگی دستی.

● قالببافی.

● چاپ بر روی پارچه. با استفاده از

باید راهنمایی و

خط‌کش‌های چوبی می‌توان پارچه را به

آموزش کافی

ارائه شود.

قسمت‌های مناسب برای انجام کار تقسیم کرد.

● سبد سازی.

● بافندگی با میل بافندگی.

● ساختن و تعمیرات لوازم منزل.

● صنایع و فنون محلی.

● ساختن وسایل چرمی.

خدمات اجتماعی که با استفاده از کمک دیگران انجام می‌شود.

باید در هر جامعه، برنامه‌ای برای پیشرفت و شکوفایی استعدادهای افراد جامعه وجود داشته باشد. لازم است بهترین شیوه‌ی استفاده از توانمندی‌های افراد به کار گرفته شود و در کنار تولیدات غذایی و مصنوعات خانگی و کارهای دستی باید با برنامه‌ریزی و تنظیم دقیق، بهداشت، آموزش، خدمات ایاب و ذهاب، جمع‌آوری هیزم، آوردن آب و دور کردن فضولات نیز مورد توجه قرار گیرند.

● فرد مورد آموزش می‌تواند در دفتر مجلس شورای محل فعالیت داشته باشد یا در مدرسه

نقش مؤثری ایفا نماید. و اگر سابقه‌ی آموزش قبلی در مدرسه را نداشته باشد، باید از متولیان امر آموزش خاص بخواهید که تعلیمات لازم را به او ارائه دهند.

انتخاب شغل مناسب

با او درباره‌ی انتخاب شغل مناسب صحبت کنید. صحبت‌ها را به شرح زیر انجام

دهید:

● چه کاری را دوست دارد. اگر انتخاب براساس علاقه باشد، یادگیری آن آسان‌تر است و آن را بهتر انجام می‌دهد.

● چه کارهایی را خوب انجام می‌دهد: ساختن صنایع دستی، کار در مزرعه، برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری برای انجام کارهای فنی و حرفه‌ای.

● انسان‌های نابینا از طریق لمس، به اطراف خود اشراف پیدا می‌کنند و از قدرت حافظه‌ی خوبی برخوردارند که خلاء بینایی آن‌ها را جبران می‌کند. در انجام کارهای دستی توانایی این حواس نقش سازنده و مفیدی دارد.

● ممکن است این کار نیازهای مالی فرد را برآورده سازد.

● ممکن است که شخص هر موقع بخواهد، بتواند کار مورد نظر را انجام دهد.

● ممکن است شخص بتواند انجام کار را بیاموزد.

● هنگامی که شخص تصمیم به انجام کار و انتخاب شغل می‌گیرد، آن را با افراد صاحب‌نظر در میان بگذارید و از آن‌ها همکاری و تعاون لازم را درخواست کنید تا بر اساس نیاز، ترتیب اشتغال فرد داده شود. و اگر کاری که انتخاب نموده است احتیاج به سرمایه‌گذاری اولیه دارد، برای تهیه‌ی وام و سرمایه‌ی مورد نظر قبل از آموزش اقدام نمایید.

در هنگام آغاز کار با سختی‌ها و مشکلات فراوانی مواجه می‌شود. احیاناً برای همکاران خودش نیز مشکلاتی به وجود می‌آورد.

هر چند مدّت، با دلداری دادن و امیدوار کردن او برای ترقی و پیشرفت راهنمایی‌اش کنید و در غلبه بر مشکلات او را یاری نمایید. به این وسیله به او کمک می‌کنید که کار خود را حفظ کند.

راهنمایی او برای انجام کار

● افراد جامعه مسئولیت آموزش حرفه به معلولین را دارند. لذا شما نیز سعی کنید با استفاده از افراد صاحب‌نظر، برای آموزش فرد مذکور نسبت به حرفه‌ی مورد علاقه‌اش اقدام کنید و

مساعادت لازم را از افراد با تجربه و متخصص در این کار برای تعلیم او کمک بگیرید، و اگر شخص خواهان آموزش صنایع دستی و لوازم خانگی باشد، باید توسط افرادی که در این موارد تبحر دارند تعلیم داده شود.

هم چنین برای پیشرفت و ترقی، در صورت لزوم او را به کلاس‌های دارای امکانات بالاتر در شهر اعزام کنید و در این مورد از مسئولین ذیربط، همکاری‌های لازم را طلب نمایید.

● بسیاری از افراد جامعه، معلول یا غیر معلول، برای آغاز نمودن برخی از کارها احتیاج به سرمایه‌ی اولیه دارند؛ مثلاً برای پرورش ماکیان، مرغداری و یا صنایع دستی و ... بنابراین برای تأمین این سرمایه، باید از سرمایه‌ی افراد سرمایه‌گذار یا سرمایه‌گذاری دولتی، اعتبار دولتی و یا مؤسسات تعاونی و منابع دیگر بهره ببرند و کار مورد نظر را آغاز نمایند.

ایمنی در کار

هنگامی که برنامه‌های مربوط به کار و تولیدات مورد علاقه‌ی فرد نابینا را آماده ساختید، در نوع وظیفه و مسئولیت‌های او نیز دقت کنید و هرگونه خطری را که به علت نابینایی ممکن است برایش پیش آید، مورد توجه قرار دهید. تمام جوانب حفاظتی و ایمنی را برای مراقبت از او در نظر بگیرید و هشدارهای لازم را به او تذکر دهید.

● محافظت او از چاه‌های در باز و آتش، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

● او را از قرار دادن دست‌ها در چرخ‌دنده‌ها
● نسبت به عبور از خیابان
راهنمایی لازم را ارائه نمایید.
● ماشین آلات خطرناک بر حذر دارید.

● اگر در منطقه، نهرها، رودخانه و دریاچه وجود دارد،
باید فن شناگری را به او بیاموزید تا در مواقعی که
در آب می‌افتد، بتواند خود را روی آب نگه دارد.

نتیجه

هنگامی که آموزش‌ها را تکمیل نمودید، به سؤال زیر با «بلی» و یا «خیر» پاسخ دهید.

پاسخ		سؤال
خیر	بلی	موضوع
		آیا شخص مورد نظر کار و شغل خاصی دارد؟

اگر پاسخ شما «بلی» باشد، شما توانسته‌اید کار خود را به خوبی انجام دهید.

و اگر پاسخ شما «خیر» باشد، به علل و عوامل زیر بستگی دارد:

- ۱- مدت آموزش کافی نبوده است. بنابراین تعلیمات این مجموعه را ادامه دهید تا زمانی که به هدف برسید.
- ۲- آموزش‌های این مجموعه را به کار نگرفته‌اید. باید مجموعه را خوب بخوانید و به برنامه‌های آن عمل کنید.
- ۳- در محیط زندگی او شغل مناسب وی وجود ندارد. با افراد صاحب نظر و دارای مسئولیت محلی صحبت کنید و از آن‌ها بخواهید که تمهیدات لازم را ارائه کنند و اگر هیچ‌گونه امکان شغلی برایش مهیا نشد، باید از او حمایت مالی شود.
- ۴- شخص مورد نظر به هیچ شغلی علاقه ندارد. باید با او صحبت کنید و او را متقاعد سازید.
- ۵- به علت عجز، ناتوانی و معلولیت قادر به انجام کار نیست. باید برای او از مسئولین حمایت و پشتیبانی مالی طلب کنید.

سؤالاتی درباره‌ی مجموعه‌ی آموزشی

(یکی از افراد خانواده که عهده‌دار آموزش فرد معلول است، پاسخ دهد.)

برای بهبود مجموعه‌ی آموزشی و رفع نواقص آن به همکاری شما نیاز است. ما یلبیم با مشکلاتی که در امر آموزش با آن‌ها روبه رو بودید آشنا شویم. لذا مربی و راهنمای محلی از شما می‌خواهد که به سؤالات زیر پاسخ دهید. اگر پاسخ به سؤال یا سؤالات برایتان مشکل بود، از مربی و راهنمای محلی کمک بخواهید.

۱- تاریخ روز

۲- نام

۳- محل سکونت

۴- نام شخص معلول

۵- سن شخص معلول

۶- جنس شخص معلول

۷- چه نسبتی با او دارید؟

۸- میزان تحصیلات شما

۹- این مجموعه‌ی آموزشی را در چه مدت به کار بردید؟ _____ یک هفته / چند هفته

_____ یک ماه / چند ماه

_____ یک سال / چند سال

۱۰- آیا آموزش‌های نامفهوم در مجموعه وجود داشت؟ بلی خیر

۱۱- اگر پاسخ شما به سؤال ۱۰ «بلی» باشد، شماره‌ی صفحه و سه کلمه‌ی اول موضوع مورد

نظر را بنویسید.

سه کلمه‌ی اول موضوع

صفحه

۱۲- آیا تصاویر و شکل‌ها مجموعه‌ی آموزشی کافی بودند؟ بلی خیر

۱۳- آیا تصاویر و شکل‌ها در جهت آموزش مفید بودند؟ بلی خیر

۱۴- اگر پاسخ شما به سؤال ۱۳ «خیر» باشد، در جدول زیر شماره‌ی صفحه مورد نظر و سه کلمه‌ی اول مربوط به تصاویر غیر مفید را بنویسید.

۱۵- آیا به کمک و مساعدت احتیاج پیدا کردید؟ بلی خیر

۱۶- اگر پاسخ شما به سؤال ۱۵ «بلی» باشد، نوع کمکی را که نیاز داشتید، بنویسید.

۱۷- اگر پاسخ شما به سؤال ۱۵ «بلی» باشد، آیا از کسی کمک درخواست

نمودید؟ بلی خیر

۱۸- اگر پاسخ شما به سؤال ۱۷ «خیر» باشد، علت را بنویسید.

۱۹- آیا مساعدت مورد نیاز را به دست آوردید؟ بلی خیر

۲۰- آیا مجموعه‌ی آموزشی حاضر به شخص معلول کمکی کرد؟ بلی خیر

۲۱- اگر پاسخ شما به سؤال ۲۰ «بلی» باشد، نوع کمک و مساعدت را بنویسید.

۲۲- اگر جواب شما به سؤال ۲۰ «خیر» باشد، آیا می‌توانید علت را بنویسید؟

۲۳- آیا می‌توانید پیشنهادهایی برای تغییر و بهتر شدن این مجموعه ارائه نمایید؟ لطفاً

بنویسید.

از همکاری شما سپاسگزاریم.
لطفاً این پرسشنامه را به مربی
و راهنمای محلی تحویل دهید.

داستان: «کوفی» و عصای سحرآمیز

کوفی پسر کوچکی بود که در روستایی کوچک در افریقا زندگی می‌کرد. او از بدو تولد از نعمت بینایی محروم بود. او آسمان آبی و گیاهان سبز را ندیده بود. هنگامی که طفل شیرخواری بود، مادرش او را روی زمین کنار خودش قرار می‌داد و به کار منزل مشغول می‌شد. کوفی چهار دست و پا به این طرف و آن طرف می‌رفت و با دست‌های خود اشیای دور و بر خودش را لمس می‌کرد.

موقع غذا، به طرف ظرف غذای خودش می‌رفت و چون مادرش هر روز در همان مکان غذایش را می‌گذاشت به راحتی آن را پیدا می‌کرد و احتیاج به کمک دیگران نداشت. در ابتدای امر، مادرش به او غذا می‌داد و البته این لازم و ضروری بود. کوفی این کار را دوست نداشت و لذا به زودی آموخت که با دست خودش غذا بخورد.

هنگامی که مادرش برای رختشویی به کنار دریاچه می‌رفت، او را با خود می‌برد. کوفی رفتن به کنار دریاچه را دوست داشت؛ زیرا مادرش اجازه می‌داد تا کنار او در آب بایستد. او خنکی آب را با صورت خود احساس می‌کرد و لذت می‌برد؛ آب را با دستان خود به اطراف می‌پاشید و استحمام می‌کرد.

به علت آرامش و سکوت دریاچه، کوفی به آواز پرندگان گوش می‌داد و کم‌کم، تفاوت صدا و آواز پرندگان را متوجه می‌شد و به راحتی آن‌ها را از یک دیگر تمیز می‌داد.

در یکی از روزها بعد از رختشویی، کوفی و مادرش به سمت منزل حرکت می‌کردند و در حالی که از بیشه عبور می‌نمودند، کوفی صدای وزش باد را در میان درختان شنید و ترسید، پس دست مادر را گرفت. مادر کوفی می‌دانست که طوفان شدیدی در حال شکل گرفتن است و از او خواست که نترسد. کوفی نمی‌توانست تاریکی ایجاد شده به علت طوفان را ببیند اما سرمای شدید و قطرات باران را احساس می‌کرد.

به همین دلیل مادر کوفی او را بغل کرد و با شتاب به سوی منزل رفت. آن‌ها از هرگونه گرفتاری و مشکل جان سالم بدر بردند.

وقتی کوفی بزرگ‌تر شد و توانایی رفت و آمد و سرکشی به جاهای مختلف را پیدا کرد، برادران و خواهرانش روزهای شنبه او را به بازار روستا می‌بردند. او از صدای مردم که در حال فروش اجناس مختلف بودند خوشش می‌آمد.

در یکی از روزها، کوفی با کمال دقت مشغول گوش دادن به صداهای اطراف بود و بدون این که متوجه باشد که به کدام سو می‌رود، قدم برمی‌داشت. ناگهان پایش به سنگی گرفت و بر زمین افتاد. هنگامی که می‌خواست بلند شود، دستش به تکه چوبی خورد و از آن

برای بلندشدن استفاده کرد. از آن موقع به بعد، کوفی و آن عصا دو دوست جدا نشدنی بودند. کوفی آن عصا را که بهترین دوست او بود، عصای سحرآمیز نامید.

کوفی هر جا که می‌رفت عصای سحرآمیز را همراه خود می‌برد و موقع راه رفتن آن را در جلوی خود به حرکت در می‌آورد. به زودی عصای سحرآمیز مانند دو چشم بینا به او کمک می‌کرد، اگر سنگ، درخت یا مانعی در مقابل او قرار داشت، عصایش او را با خبر می‌کرد و در حال راه رفتن نسبت به موانع آگاه می‌شد. از آن موقع به بعد، کمتر اتفاق افتاد که به زمین بیفتد.

کوفی به شش سالگی و زمان عزیمت به مدرسه رسید. عصای سحرآمیزش نیز با او به مدرسه می‌رفت و راه را به او نشان می‌داد. البته روز اول می‌ترسید و به همراه برادر بزرگترش به مدرسه رفت.

معلم کوفی او را مورد توجه قرار می‌داد و از دانش آموزان می‌خواست که به او کمک کنند. کوفی نیز به معلم خود علاقه‌مند بود.

هنگامی که دانش آموزان یاد گرفتند نام خود را بنویسند، معلم یک سینی پر از شن مقابل کوفی قرار داد و به او آموخت که با انگشت نام خود را روی شن‌ها بنویسد. کوفی با سرعت و دقت توانست نام خود را بنویسد. هم چنین او توانست نام هم شاگردیش را که در کنارش بود و ماری نام داشت، بنویسد.

کوفی از سینی شن تنها برای نوشتن اسم خود استفاده نمی‌کرد، بلکه عملیات جمع را که از معلم خود یاد گرفته بود، بر روی آن انجام می‌داد.

هر روز قبل از پایان وقت مدرسه و عزیمت به منزل، معلم قصه‌ای از کتاب را برای دانش آموزان می‌خواند. کوفی علاقه‌ی زیادی به شنیدن قصه‌ها داشت، اما توانایی خواندن آن‌ها را نداشت لذا بعد از ظهرها، دوستش ماری قصه‌ها را برایش می‌خواند تا با تکرار درس به او کمک کند.

هنگامی که کوفی در مدرسه‌ی روستا درس خود را تمام کرد، به شهر رفت و مدتی را در شهر زندگی کرد و به تحصیل ادامه داد و توانست معلم شود. ماری نیز معلم شد. کوفی و ماری ازدواج کردند و به روستا بازگشتند. اینک جمعیت روستا بیشتر از گذشته شده و مدرسه‌شان وسیع‌تر از قبل شده بود. کوفی و ماری در مدرسه‌ی روستای خود، یعنی همان مدرسه‌ی دوران کودکی‌شان به تدریس مشغول شدند.